

РІК XLIX, Ч. 10

ЖОВТЕНЬ — 1992 — OCTOBER

№. 10, VOL. XLIX

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

ВСЕСВІТНІЙ ФОРУМ УКРАЇНЦІВ

КИЇВ
'92

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

PIK XLIX, Ч. 10 ЖОВТЕНЬ — 1992 — OCTOBER No. 10, VOL. XLIX

ЗМІСТ

Людмила Шушуріна. Нас повинна об'єднати Україна.	1
Ладя Могиллянська. Осіння поема.	5
Марія Зубрицька. "Ти тільки випадковий подорожній на запашнім заквітчанім шляху..."	5
Ладя Могиллянська. Зимою не коралі...	7
Ольга Руденська. Де ви, ясні зорі, тихі води	8
Марта Богачевська-Хом'як. Мілена Рудницька і жіночий рух.	10
Оксана Забужко. Осіння мелодія на два голоси.	12
Раїса Захарчук-Чугай. Пам'ять серця.	13
Олена Сулова. Перед нами світло дня.	14
Любомира. День дитячої книжки.	16
Our Life	
Independence Congratulations	17
Martha Bohachevsky-Chomiak. Report of Activities 1989-1992	18
Lina Kostenko. Silence	19
Dr. Zoreslava Shkiriak-Nyznyk. A Women's Health and the Problem of Ukrainian Rebirth	20
Daria McKay. Celebrating our Ukrainian Heritage	22
Христя Навроцька. Наше харчування	23
Хроніка Округ. Округа Нью-Йорк	24
Дописи Округ і Відділів	25
Пожертви	29
Нашим дітям	34
Нам пишуть	36

Ілюстрації Дарії Наумко
Illustration by Daria Naumko

На обкладинці: Емблема Форуму. Фото Володимира Бондаренка.
On the cover: Emblem of the Forum. Photo: Volodymyr Bondarenko.

Редактор — **Ірена Чабан**
 Редактор англійської частини — **Марта Бачинська**
 Мовна редакція — **Роман Юревич**
 Адміністратор — **Наталія Дума**

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Любов Волинець
Христя Навроцька — з уряду (пресова референтка Головної Управи)
Іванна Ратич
Іванна Рожанковська
Ольга Руденська
Марія Савчак — з уряду (Голова Союзу Українок Америки)
Тамара Стадниченко-Корнелісон

Second Class Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices. Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Reserved — Published in U.S.A.

ГОЛОВНА УПРАВА СУА

ПОЧЕСНІ ГОЛОВИ

Лідія Бурачинська
 Іванна Рожанковська
ЕКЗЕКУТИВА

Марія Савчак	— голова
Іванна Ратич	— 1-ша заступниця голови
Ольга Гнатейко	— 2-га заступниця голови для справ організаційних
Лідія Гладка	— 3-тя заступниця голови для справ культури
Марта Хом'як	— 4-та заступниця голови для справ зв'язків
Ірина Чайківська	— протоколярна секретарка
Марія Томоруг	— кореспонденційна секретарка
Розалія Полчій	— англійська секретарка
Рома Шуган	— скарбничка
Марта Данилюк	— фінансова секретарка
Ірина Куровицька	— вільний член
Лідія Білоус	— вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Ірина Руснак	— музейно-мистецька
Ольга Тритяк	— виховна
Ліда Черник	— суспільної опіки
Анна Кравчук	— стиліндій
Христя Навроцька	— пресова

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Наталія Гевко	— Дітройт
Оксана Фаріон	— Філадельфія
Надія Савчук	— Нью-Йорк
Марія Крамарчук	— Північний Нью-Йорк
Марія Полянська	— Нью Джерсі
Іванна Шкарупа	— Огайо
Анастасія Хариш	— Чикаго
Ірена Гладка	— Нова Англія
Наталія Кушнір-Верзол	— Південний Нью-Йорк

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Евгенія Новаківська	— голова
Лідія Дяченко	— член
Таїса Турянська	— член
Надя Бігун	— заступниця
Лідія Фіцалович	— заступниця

ГОЛОВНА УПРАВА СУА
 /АДМІНІСТРАЦІЯ/
 108 Second Avenue
 New York, NY 10003
 (212) 533-4646

Години урядування: від 10:00 до 4:00 по поп.

РЕДАКЦІЯ: (212) 674-5508
 Fax: (212) 254-2672

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
 203 Second Avenue
 New York, NY 10003
 (212) 228-0110
 Fax (212) 228-1947

ПРЕДСТАВНИЦТВА "НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers
 49 Linden Gardens
 Notting Hill Gate
 London W24HG
 England

АВСТРАЛІЯ:

Postup Ukrainian Cooperative
 Trading Society Limited
 928 Mount Alexander Rd.
 Essendon, 3040,
 Australia

"OUR LIFE" (USPS 414-660) is published monthly — except Aug. by Ukrainian National Women's League of America, Inc., 108 Second Avenue, New York, NY 10003.
 ISSN 0740-0225

Postmaster: send address changes to "OUR LIFE", 108 Second Ave., New York, NY 10003

ЛЮДМИЛА ШУШУРІНА,
заступник головного редактора
журналу "Жінка".

Одна із таблиць, якими були прикрашені вулиці Києва.
One of the boards decorating the streets of Kiev.
Фото Марії Савчак. Photo by Maria Savchak.

НАС

ПОВИННА ОБ'ЄДНАТИ

УКРАЇНА

Велика рада України — Всесвітній Форум українців. Він був скликаний у Києві 21-23 серпня з ініціативи Народного руху України, Всеукраїнського товариства "Просвіта" імені Т. Шевченка, Комітету у справах національностей Кабінету міністрів України, при активній підтримці Товариства "Україна" й Комітету "Українська родина".

В кількатисячній залі Палацу культури "Україна", здається, і яблуку ніде власти: 250 делегатів від областей України, по 250 — від західної і східної діаспори, численні гості чи не з усіх кінців планети. Засідання Форуму зранку до вечора, без скорочень і коментарів, передає Українське телебачення.

Часом учасники зібрання збираються по менших залах. І в секціях та підсекціях, за круглими столами точиться жваве й зацікавлене обговорення важливих для нашої держави проблем: відродження та розвитку національної культури України, її історії, освіти, економіки, науки, безпеки, правової і молодіжної політики, міжконфесійних відносин...

Часом засідання і зовсім перериваються, і його делегати приєднуються до киян на вулицях і майданах міста, щоб разом із ними взяти участь в урочистих подіях, присвячених, як і сам Форум, до першої річниці державної незалежності України.

Їй присвячені проходження святковим Хрещатиком частин новонародженої Національної гвардії України й Молебень у храмі святої Софії, який у присутності Президента України Леоніда Кравчука і його дружини відправив Патріярх Української Автокефальної Православної Церкви Київський і всієї України Мстислав. З нагоди річниці відбулося від-

криття, після довгих років руйнації та непам'яті, незалежного університету "Киево-Могилянська академія" і привселюдне прийняття його юними "братчиками" — 200 хлопцями й дівчатами — присяги студента.

Юні "братчики" відродженої "Киево-Могилянської" академії. Фото Володимира Фаліна.
Young "brothers" of the Kievo-Mohylans'ka Academy. Photo: Volodymyr Falina.

Вручення вищої Президентської відзнаки Ліні Костенко, якої вона удостоєна в числі перших лавреатів цієї нової нагороди. Фото Володимира Фаліна.

Presentation of the highest Presidential citation to Lina Kostenko. She is one of the first to receive this honor. Photo: Volodymyr Falina.

А напередодні свята відбулося урочисте засідання Верховної Ради й Уряду України з участю делегатів і гостей Форуму з 26 країн світу з нагоди першої річниці проголошення нашої державної незалежності. З промовою на цьому зібранні, як і при відкритті Форуму, виступив Президент України. Він дав аналіз нинішньої складної політичної та економічної ситуації в Україні, окреслив шляхи відродження й розвитку державності, закликав усіх громадян до єднання навколо ідеї незалежності й державотворення. Усвідомлення цієї мети має, на думку Президента, покласти край змаганням між лівими і правими силами за те, "хто більший українець". Адже, захопившись такою боротьбою, можна ненароком принести їй в жертву й саму незалежність. На превеликий жаль, як згодом відзначали це й інші промовці, між українцями подібне вже не раз водилося. До чого це приводило, ми всі пам'ятаємо.

Дуже-дуже хочеться, щоб настав кінець тій добі, коли українці були роз'єднані не лише кордонами, і не тільки міждержавними, але й взаємним незнанням, підозрами, інспірованими різними силами, задля власної вигоди, ворогуванням. Як конче нам тепер потрібно не лише спілкуватися і пізнавати одні одних, а й разом формувати свої політичні, життєві, культурні дороговкази для створення нового образу України.

Власне, усвідомлення кончею необхідності цього й було продемонстроване учасниками Форуму, який, всупереч висловлюванню перед його початком побоюванням, не перетворився на політичне видовище, не сп'янив еuforiaєю святковості голови співрозмовникам. Хоча, по правді сказати, не всім вдалося приборкати власні амбіції, уникнути ляментаций, навіть деякого позерства й фразерства в демонструванні унікальності й наднезалежності своєї позиції.

Але повернемося на Форум, до проблем, порушених десятками його промовців, доповідачів, співдоповідачів і просто численних виступаючих поза регламентом, які за всяку ціну вимолювали собі хоч хвилюнку на трибуні для "вельми важливої заяви", згодом ніяк не бажаючи її залишати.

Три головні теми виокремилися в ході розмови на Форумі: економічного й політичного творення демократичної соборної української держави; відродження сили та інтелектуального потенціалу народу нашого; моральне й духовне згуртування українства у важкій щоденній праці задля слави й процвітання України.

Практично жоден із учасників розмови не обминував увагою стану економіки України. Та, можливо, найповніше, хоч і одним словом — "кризовий", охарактеризував його Президент України. На жаль, уряд і понині не має виваженої, чіткої і аргументованої програми, виходу з цієї критичної ситуації. Багатьох же учасників Форуму кортіло стати пророками, та практично жодному з них не вдалося протиставити емоціям своє чітке бачення нової економічної доктрини для України.

Розмова у площині політичній, державотворчій виявилася більш конструктивною і творчою. Гадаю, найповніший її виклад було подано у трьох основних доповідях, що, так би мовити, увібрали в себе досвід поколінь і погляд на наші спільні справи й завдання зсередини, із заходу і сходу України.

Отже, погляд ізсередини. Його в яскраво публіцистичній промові на тему "Україна на шляхах державотворення" висвітлив президент Республіканської асоціації українознавців Іван Дзюба.

Віддавши належне українцям багатьох поколінь, котрі спрямовували свою енергію на підтримку вогню української ідеї заради того, щоб постала Україна вільною і незалежною, доповідач зауважив, що нині нам уже не годиться вираховувати, хто більше, хто менше зусиль поклав на терези української долі — це зробить історія. Нинішня ситуація не схиляє до безжурного споглядання, бо час для праці настав. Роботу ж ускладнюють, а часом і унеможливають, нескінченні розколи серед демократичних сил, коли не можуть знайти спільної мови навіть ті люди, які створювали і розбудовували Рух, коли нема в цих розколах і чварах раціональної мотивації, коли людина не припускає іншої України, ніж та, якої вона хоче. "Сьогодні мірилом громадянськості є не патріотична риторика, не войовничість, не вміння щонайгостріше висловитися на адресу партократів, а здатність робити конкретні справи або, принаймні, запропонувати конструктивну думку для розв'язання тієї або іншої суспільної проблеми, — сказав на закінчення Іван Дзюба. — Ми можемо й повинні сперечатися між собою, не щадячи самолюбства, але забувати всі незгоди й образи, коли треба об'єднатися в дії для

Покладення квітів біля пам'ятника Тарасові Шевченкові. Друга зліва — голова СУА Марія Савчак.

Placing flowers near Taras Shevchenko's monument. Second from left — President UNWLA Maria Savchak.

України. Нашим девізом мають стати слова одного із добрих синів України: хай згине моє ім'я, але хай живе і благоденствує Україна".

Ми готові до спільної розмови, щоб порушити низку питань, які турбують нас у діаспорі не менше, ніж вас в Україні... Ми готові єднатися у конструктивній співпраці довкола ідеї будівництва демократичної української держави з новою ринковою економічною системою, на основі щирої виміни думок і відкритого порушення питань, які випливають із сучасного напруженого стану, — такою, на мою думку, була квінтесенція *погляду із Заходу* на нинішній стан справ в Україні. "Західня діаспора: завдання і перспективи діяльності" — така тема доповіді президента Світового Конгресу Вільних Українців Юрія Шимка (Канада).

У своєму виступі Ю. Шимко не раз тактовно повторював, що "нам не годиться втручатися у внутрішні свари, які часто ділять політичних діячів". І все ж як людині відвертій і принциповій, котра аж ніяк не хотіла бути подібною до деяких дорадників з діаспори, що їх в Україні звать "лицарями однотижневого стажування", Ю. Шимко не зміг уникнути деяких порад, згодом у вигляді офіційного Меморандуму, зложених представниками Президії Секретаріату СКВУ Президентові України. Головне у цій заяві: рівень та характер допомоги і співпраці діаспори з державними чинниками в Україні залежатиме від того, до якої міри Уряд зробить конкретні кроки у трьох секторах його діяльності для виходу з сучасного кризового стану.

В політичному — це втілення всебічних політичних реформ на основі повної демократизації суспільства та творення держави шляхом невідкладно-

го проголошення демократичних виборів, у висліді яких новообраний законодавчий парламент ратифікує нову конституцію і в межах котрої діятиме новий уряд.

В економічному — впровадження одночасно необхідних ринкових реформ, основаних на ринковій системі, шляхом прискореного роздержавлення, приватизації, власної грошової одиниці, встановлення та контролю кордонів власного економічного простору, поширення приватних підприємств, творення суспільства власників і кредитових спілок тощо.

В державно-адміністративному — надання українській державі, у співучасті національних меншин,

*24 серпня. Частини Національної гвардії проходять Хрещатиком. Фото Марії Савчак.
August 24th. A part of national forces marching on Khreshchatyk street in Kiev. Photo: Maria Savchak.*

права яких не будуть порушені, української національної істотності й духовно-історичної субстанції, як основоположної риси всіх державних установ та інституцій України. Ю. Шимко від імени громади запропонував також розглянути питання про надання, шляхом окремих, двобічних договорів, подвійного громадянства тим українцям, які поселилися поза межами України.

Цю пропозицію заля зустріла гучними оплесками. Мені ж особливо припала до душі думка Юрія Шимка про те, що, перш ніж йти на словесне прю один проти одного, прийшов час декотрим із нас висповідатися за минулі гріхи й помилки та скласти публічне покаяння. Народові, якому довелося жити протягом трьох поколінь в обставинах бездуховності та відсутності віри, покаяння — це дійсно відважний крок.

Необхідності кожному, хто усвідомлює себе українцем, визначитися, знайти себе у новій реальності, присвятив багато уваги в доповіді "Східня діаспора: усвідомлення своєї ролі" член координаційної Ради Товариства "Славутич" Олександр Руденко-Десняк (Москва).

Що ж болить українців зі сходу, тих майже сім мільйонів наших братів і сестер, які живуть на території колишніх республік СРСР? Найперше — хто я є для України: син чи пасинок? І друге — що є Україна для мене? Тобто людей хвилює відчуття своєї необхідності для України, без чого святково-збудженому національному почуттю так важко бодай частково реалізуватися.

Очевидно, тут багато залежить і від самої України, її готовності подати руку допомоги і підтримки, не лише моральної, своїм синам і дочкам, котрі також сповна зазнали всіх утисків тоталітарної системи, від того, як швидко вона виробить і почне здійснювати державну політику щодо своїх співвітчизників за межами України. Це потрібно українцям, які нині живуть на теренах держав СНД, але це потрібно й Україні, якщо вона свідомо того, що не можна і навіть підступно змарнувати, гідно не відзначити і не реалізувати знання і досвід, які їй від усього серця пропонує найбільш освічена й свідомо частина східньої діаспори. Адже і в такий спосіб вона може сприяти створенню повнокровного українського "іміджу" в світі, доповнити уявлення про українську духовність і національний менталітет.

Москва і Петербург, Комі республіка, Чукотка, Якутія, Далекий Схід, Казахстан, Сибірські простори. Ось дуже приблизна карта розселення нашої східньої діаспори. А ще країни Балтії, Закавказзя, Середньої Азії... І всі ці люди чесно працювали й працюють всюди, де б не опинилися, змушуючи з повагою дивитися на себе, як на українця, своє нове оточення. "Нехай же ніхто з них не відчує себе відрубаною гілкою. Матеріалізуємо, нарешті, високі слова про нашу єдність", — так закінчив свою до-

повідь Олександр Руденко-Десняк.

Чимало яскравих, змістовних, конструктивних виступів було ще на Форумі. Переповісти їх — те саме, що переповісти наше життя, до краю розмаїте, повне проблем і трагічності, та все ж не позбавлене оптимізму, бо такі мусить обернутися нашою силою здобута дорогою ціною державність. Про це особливо емоційно говорили на Форумі жінки, яких було хоч і не забагато, але вони таки були у складі переважної більшості делегацій і додавали барв родинності, отже — й впевненості, що все буде гаразд.

Чи були окремим рядком зазначені у програмі Форуму і його заключних документах жіночі проблеми? На жаль, ні. Щоправда, на одній із секцій — з питань координації співробітництва громадських організацій української діаспори та України — передбачалося обмінятися досвідом співпраці жіночих осередків. На її засіданні були присутні і голова СФУЖО Марія Квітковська, і голова Союзу Українок Америки Марія Савчак, і союзнянки та членки Жіночої Громади з України. Вони й виступили, та в мене, чесно кажучи, склалося враження, що цього разу слово їм надавали "для годиться".

Та вибачимо й керівників секції: в дуже стислий час їм слід було виробити організаційні й цільові засади створення Української Світової Координаційної Ради (УСКР). Віднині, за рішенням Форуму, ця організація координуватиме зусилля світового українства задля утвердження позицій незалежної української держави у світовому співтоваристві, задля добробуту кожного з нас.

До складу УСКР (до неї на паритетних началах увійшли представники України, західньої та східньої діаспори) обрано й жінок, зокрема, Марію Квітковську, Уляну Дячук, народного депутата України Ларису Скорик.

До речі, відчуваючи деяку несправедливість, виявлену до жінок під час роботи секції, Л. Скорик запропонувала усім делегаткам Форуму наступного дня зібратися за "своїм" круглим столом. Вони й зібралися. Тільки столів виявилось два. До одного жіноцтво запросили членки Союзу Українок в Україні, до другого — Жіноча Громада. Можна собі уявити, як непросто було нашим гостям зробити вибір, вирішити до якої світлиці піти (обидві зустрічі відбувалися практично водночас), як і те, наскільки важко було нам відповісти на запитання гостей: "Чому так? Хіба не можна було об'єднатися для зустрічі?"

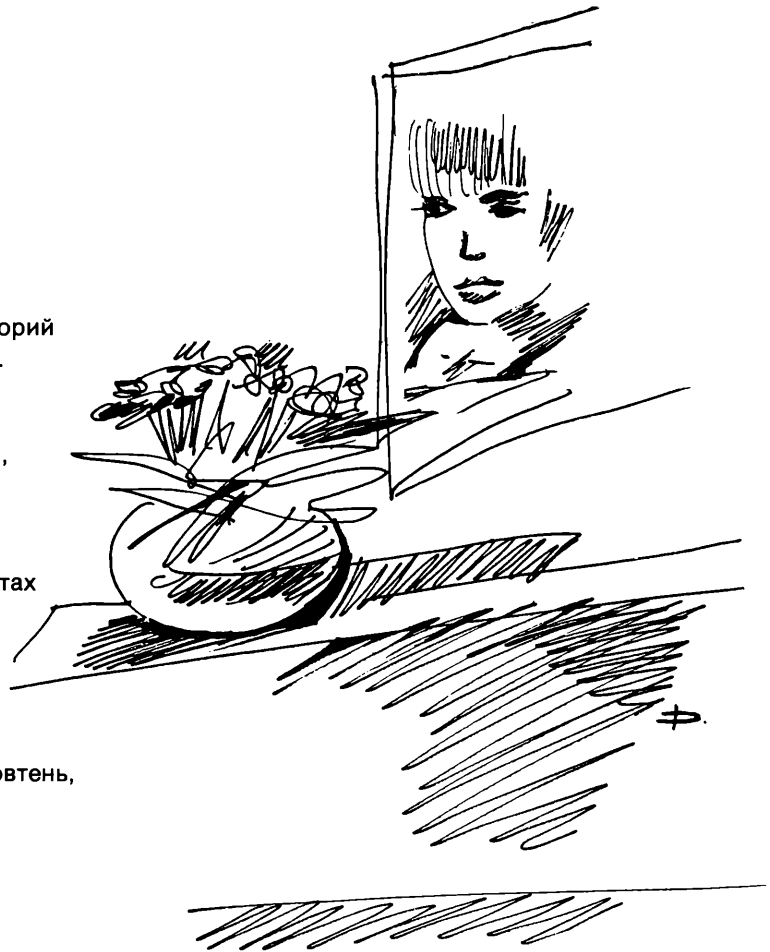
Що ж, це ще один штрих до нашого сьогоденного життя-буття. Як було б добре, якби до Маніфесту політичних партій, рухів, об'єднань, угруповань, громадських організацій України та української еміграції, з яким ознайомив учасників Форуму й урочистого засідання Іван Драч і лямтмотивом якого став заклик до єдності в ім'я побудови незалежної української держави, слідом за чоловіками приєдналася й жінки.

Київ, серпень 1992 р.

ОСІННЯ ПОЕМА

(Уривок)

Щодня все тануть голубі простори,
Щодня прозоріє замріяна печаль...
Тополі обнялись, і хтось смертельно-хворий
Одяг в останній раз бурштину і кораль...
Глибока осінь, наче дно криниці,
Що вабить таємничо-тихим дном...
А в небі тануть дні... і линуть в ірій птиці,
Черкаючись об мури хмар крилом...
Невже ж відважився ти тут зазимувати?
Невже тобі такий міцний полон?
В сплетінні вій твоїх, в очей суворих ґратах
Заплутався лінивий юний сон...
Ну що ж, зимуй. В одвічнім шумовинні
Нехай загасне полум'я турбот,
В таємнім шелесті і в шепоті невпиннім
Є щастя для таких, як ти, істот...
А вчора — мов у сні (навколо жовтий жовтень,
І сон землі, й мережаний туман...)
Учора над кущем засохлим і пожовклим
Я вчула ясно пахощі троянд...

Д-Р МАРІЯ ЗУБРИЦЬКА

”ТИ ТІЛЬКИ ВИПАДКОВИЙ ПОДОРОЖНІЙ НА ЗАПАШНІМ ЗАКВІТЧАНІМ ШЛЯХУ...”

КОРОТКИЙ ШКІЦ ПРО ТВОРЧУ ДОЛЮ ПОЕТЕСИ ЛАДІ МОГИЛЯНСЬКОЇ

Поява поетичних текстів Ладі Могілянської на сторінках української періодики 20-их років засвідчила про оригінальність світовідчуття поетеси, яку не без підстав вважали талановитим і перспективним майстром слова. Але подальший творчий шлях Ладі Могілянської нагадує радше кафкіянський "Процес", в якому особливо відчувається абсурдність людського існування. Театром абсурду став зфабрикований процес СБУ, який вирішив долю поетеси — арешт, заслання, розстріл... Короткочасний поетичний спалах Могілянської став своєрідним прообразом випадкового подорожнього з найкращого твору поетеси — "Осінньої поеми". Випадковий подорожній Ладі Могілянської — це художнє втілення ідеї людської закинутості у світ суцього, в якому людина, сприймаючи все як данність, тобто існуюче без неї і поза нею, усвідомлюючи свою безпорадність, намагається

шляхом відкритості своєї світу, Богові, долі вийти поза межі такої запрограмованості, зробити прорив у сферу невідомості і потаємності. Онтологічний аспект, коли людське буття схоплюється у всій його душевно-емоціональній цілісності, усвідомлюється як плинне і нетривке, став визначальним у творчості Ладі Могілянської. В її поезії відкривається людина, яка шукає діалогу з Богом — "Тим, хто найдорожчий, хто все простить", людина за данністю. Поезія стала для Ладі Могілянської як джерелом її радості і надії, так і причиною її трагедії...

Народилася Ладя Могілянська в 1902 році в Чернігові у сім'ї відомого українського письменника і публіциста Михайла Могілянського. Батько поетеси, як і чимало представників української передреволюційної інтелігенції, пройшов складний шлях усвідомлення себе як українця, про що йому не раз нагаду-

ватимуть недруги. Так, сумнозвісний. А. Хвиля писав: "Від кадета російського до кадета, офарбленого в українську фльору романтичного націоналізму перешикувався М. Могилянський і озброївся нашим українським часів 19-20 рр. обрізом". Про Могилянського як автора статей у петербурзькій пресі В. Ленін писав як про "присяжного українознавця". М. Могилянський листувався з М. Коцюбинським, був у дружніх стосунках з відомим українським художником М. Жуком, котрий залишив нам у спадщину цікаві портретні роботи багатьох діячів національної культури. Збереглися і три портрети — Михайла Могилянського, його сина Дмитра, відомого у той час поета і журналіста, та дочки Ладі. У 20-ті роки М. Могилянський зблизився з неоклясиками, що дає підстави окремим дослідникам зараховувати його до школи "неоклясиків". Під час літературної дискусії займає позицію М. Зерова та М. Хвильового у трактуванні Європи як орієнтира для української літератури. Його виступ на дискусії був запальним і гострим — чи не вперше прилюдно заявив про політичний момент в остракізмі "неоклясиків", зокрема М. Зерова. Єднала духовна спорідненість сім'ю Могилянських з ще однією чернігівською родиною — з М. Вороним та його сім'єю, коли поет перебував у Чернігові. Саме в такій атмосфері любови та поваги до національної культури, у вирі суспільно-політичних перипетій формувався світогляд Ладі Могилянської, вибруньковувалося художнє мислення поетеси. Елітарне літературне середовище не могло не позначитися на творчості Ладі, яка разом із Марком Антіохом, сином М. Вороного, представляла вже друге покоління української інтелігенції. Отже, той європейський рівень національної культури, до якого стриміли М. Могилянський і М. Вороний, уже не був таким віддаленим для їхніх дітей, котрі не мислили себе як щось окремішне від Європи і, мабуть, не мали і не відчували потреби переконувати в тому інших. Мабуть, звідси майже повна відсутність державотворчих ідей у поетичному світі Ладі Могилянської, зосередженість на проблемі людини, її бутті у світі, ставленні її до світу і світу до неї.

Дебютувала Ладя Могилянська поезією "Купальські трави" у 1923 році в журналі "Червоний шлях":

А за рікою вже нас стрічало
Привітом місто у злоті бань...
Повстаньте, люди, у день Купайли,
Прокинься, місто, в піснях повстань!

Перша поезія Ладі Могилянської засвідчує про домінуючу чуттєвого рівня, ірраціонального начала в її творчості. Характерне для двадцятилітніх (саме в такому віці появилася поетична проба пера у Могилянської) романтичне світосприйняття, прагнення нового, не завжди усвідомленого, вступає в конфлікт з дійсністю. Людина шукає виходу поза межі існую-

чого, даного, і тим самим розширює свою духовну амплітуду, доповнює свою семантику, принаймні, сьогодні ми саме так можемо відчитувати текст поезії "Ніч самогубців":

Гашиш чи опій, шворка чи куля —
Всі несемо у житті талісман такий...
Що ж нам робити як ми не забули
Днів легендарних смішної романтики.

Свою інтерпретацію "Ночі самогубців" дала українська поетеса Олена Теліга, розглядаючи твір у суспільно-політичному та культурному контексті України 20-их років: "Молода поетка Ладя Могилянська кинула вірш, характерний для української молоді її доби. Москва розуміла, що сотні тисяч українців, зокрема молодь, стужені за романтикою життя, за романтикою своєї нації. І ледве зродиться така романтика, вона їх візьме і відірве від Москви — назавжди" ("Альманах УНС", 1987). Варто зауважити, що О. Теліга дуже часто цитувала Ладю Могилянську, а образ випадкового подорожнього з "Осіньної поеми" мав визначальний вплив на появу і назву її твору "Подорожній". О. Телігу і Л. Могилянську єднає дух одвічної жіночости, інтуїтивно жіноче розуміння форми поезії, світ дві поетеси сприймають через синтезу бінарних опозицій "Чоловік — жінка". Польський літературознавець з діаспори Йосиф Лободовський у лондонських "Wiadomościach" у статті "Дві розстріляні поетеси" крім типологічних подібностей у творчості Теліги та Могилянської вказує на однаковість трагічних обставин їх загибелі: обидві мали 35 років, коли їх розстріляли за те, що вони були поетами. Ладю Могилянську розстріляли у 1937 році в сталінських таборах, Олена Теліга загинула в Бабиному Яру. Будь-який людиноненависницький режим — чи то сталінізм, чи то фашизм — має тільки одну зброю проти поетичного слова: фізичну смерть.

До сьогоднішнього дня залишаються загадковими причини арешту Ладі Могилянської. Наскрізь аполітична її поезія не давала ніяких підстав для звинувачень. Якщо брати до уваги постать батька поетеси, Михайла Могилянського, то, мабуть, його легендарна зустріч з Леніном захистила цю складну творчу натуру від репресій, і М. Могилянський — один із небагатьох українських інтелігентів, яких немає в мартирології діячів національної культури.

Очевидно, має слушність Й. Лободовський, вказуючи на той факт, що причиною інкримінації поетесі антирадянської діяльності була публікація нею своїх творів за кордоном — на сторінках львівського "Літературно-Наукового Вістника". Саме в цьому місячнику Могилянська винесла на суд читача кращі свої поезії. Тут, на сторінках журналу, який переживав другий і останній львівський період у своїй історії, знову перетнулися долі двох представників української публіцистичної думки — Михайла Могилянсько-

го і Дмитра Донцова. У свій час Могилянський різко виступив проти Донцова на сторінках петербурзької "Речи", а через десять років Донцов редагуватиме журнал, в якому Ладя Могилянська друкуватиме нічим незаангажовані поетичні тексти. Слово в поетичному світі Могилянської виконувало цілком одмінну функцію, ніж у соціальних і політичних завданнях її батька та Д. Донцова. Про поетичне слово Ладі Могилянської можна сказати тезою Вячеслава Липинського: "Слово, коли воно має бути творчим, повинно служити життю, а не безплідно намагатись нагинати життя до своїх законів. Закони слова: закони логіки, закони діалектики тільки тоді можуть придбати творчу силу, коли вони служать не самим собі, а тому ірраціональному, нелогічному, стихійному, з якого родиться все життя, в тім числі і саме слово." ("Листи до братів-хліборобів").

Творчий шлях Ладі Могилянської дуже короткий — дебют у 1923 році, а через сім років — ув'язнення. Особливої уваги заслуговують такі твори як поезія "Зимою не коралі..." та балади "Осіння поема" і "В день святого Юрія". Характерно, що поетичні тексти Ладі Могилянської повні недомовлень, слово стає багатозначним, смислова структура — множинною. Поетеса намагається проникнути у багатомірність людського буття, у многоликість людського "я", віддзеркаленого на фоні "не-я", що виступає у неї в ролі Бога, світу. У поетичному світі Ладі Могилянської особливе місце займає розуміння нею гріха як способу пізнання буття, як прориву за данність, як прирощення своєї семантики. Поетеса виводить поняття гріха за вузькі рамки теологічного трактування на рівень онтологічний:

Усі гріхи на прощі
Скажу я без прикрас.
Хай той, хто найдорожчий,
Простить у третій раз...
("Зимою не коралі...")

І цілючи білий слід його,
Проридала душа свій гріх...
Ой навіщо до раю світлого
Вводиш, Боже, вродливих святих?
("В день святого Юрія")

В онтологічному аспекті можна інтерпретувати розуміння поетесою смерті як продовження життя, як феномен життя. Тому у "Дні святого Юрія":

Міліони прозорих метеликів
Прославляли життя і смерть...

У поезії Ладі Могилянської наявна діалектика життя і смерті, яка наповнює смыслом і глибиною людське буття. Життя — весна, "божевільна біла буря", втілення безтурботного, грайливого. Смерть — осінь, глибока мудрість, зрілість, "таємничо-тихе дно

ЛАДЯ МОГИЛЯНСЬКА

ЗИМОЮ НЕ КОРАЛІ...

Зимою не коралі, Зимою скрізь сніги. А на сніги упали Мальовані гріхи...	Прощальна неділя Прощальним сном горить... Я ж радощів хотіла... Простить мені, простить.
---	--

Весною йду на прощу Замолювати гріх. Хто серцю найдорожчий, І хто миліш за всіх?	Моя музична туга, Тепер я не твоя! Прости мені удруге, Іду на прощу я...
---	---

Веселії, барвисті Веснянії стежки, Цвітуть мов аметисти Мальовані гріхи...	Усі гріхи на прощі Скажу я без прикрас. Хай той, хто найдорожчий, Простить у третій раз...
---	---

І я тепер святая,
Я помолюсь за всіх
Бо я тебе кохаю,
Мій смарагдовий гріх...

криниці". Немає в поетичному світі Ладі Могилянської чіткого розмежування дійсності і сну. У дійсності, в суцюзному світі людина постає перед нами як данність, натомість у сні — варіант людини можливої, елемент її доповнення. Звідси — "весняний сон" і "сон осінній", "надійний сон" і "сон прощальний", "сон землі". Поезія Ладі Могилянської — складне плетиво реального і уявного, дійсного і можливого. Дійсність органічно впливається в сон, сон — у дійсність, смерть стає поштовхом до нового життя:

І прийде випадковий подорожній,
Немов би чув, неначе б знав усе,
І в подарунок чистий і урочий
Весни своєї зайвину принесе...

Про творчість Ладі Могилянської писали тільки в діяспорі. Першим включив її поезії у свою антологію "Обірвані струни" (Нью-Йорк, 1955) Богдан Кравців, потім з'явилося кілька статей у різних альманахах. Настав час включати поетичний доробок Могилянської у фундаментальне дослідження літературного процесу на Україні 20-их років. Постать справжнього мистця зникає за його поезією, тому говорити про Ладю Могилянську, значить вести діалог з її поетичним світом, таким глибоким і оригінальним. Поза всяким сумнівом, поетичне слово Могилянської знайде свого читача, і тим, хто зацікавиться творами поетеси, варто відкрити поживклі сторінки періодики 20-их років: "Червоного шляху", "Життя і революції", "Нової громади", "Літературно-Наукового Вістника"...

Трагічний шлях життя Івана Франка добре відомий з численних біографічних праць, проте небагато знаємо про долю його нащадків. Отут наша спроба познайомитись з ними.

Старовинні римляни дотримувалися думки, що "кожен є ковалем своєї долі" (*Quisque fortune suae faber*), себто, що людина відіграє активну роль у її формуванні. Проте наш Шевченко, мабуть, не признавав людині ніякої в тому функції, бо коли "у кожного своя доля", значить, доля людини тут зовсім пасивна. Та погляньмо у новітні часи. Намагаючись збагнути долю, сучасна людина ставить запит: "Невже трагізм запрограмований?" Під таким заголовком 26 серпня 1990 року Зиновія Франко, онука велетня духу, Івана Франка, записала свій роздум над долею його нащадків. Під таким же заголовком був він надрукований 23 листопада 1991 р. її друзями у "Західному Кур'єрі" разом із посмертною згадкою про Зиновію Франко, що померла 17 листопада 1991 р.

Іван Франко одружився в Києві 1886 року з Ольгою, що походила з дворянського роду Хорунжинських з Наддніпрянщини, а поселилися у Львові. У них було четверо дітей — сини Андрій (1888-1912), Тарас (1889-1971), Петро (1890-1941), та єдина донька Анна (1892-1988). Здавалося, молода сім'я ступала шляхом щасливого життя, але незабаром стали зарисовуватися серйозні турботи. Найстарший син Андрій, улюбленець мами, дитина спокійної вдачі, із сьомого року життя почав хворіти невиліковною недугою — епілепсією. Вона й скосила молоде, надійне життя на 24-му році, два місяці до того, як мав скласти докторську працю з філософії.

Другий з черги син, Тарас, батько Зиновії, прожив довге життя, але, за її словами, "до помазаників долі не належав". На жаль, у своєму роздумі Зиновія ніяких деталей з його життя не подає. Деякі дані про його особу знаходимо у споминах його сестри Анни Франко-Ключко п.н. "Іван Франко і його родина", надрукованих в Торонті 1956 р., у сторіччя народження поета.

Тарас, як і Андрій, закінчив філософський факультет Львівського університету з ділянки філології давніх мов. З вибухом Першої світової війни опинився в рядах австрійської армії на італійському фронті. Военні події кинули його аж до Одеси, де попав у більшовицький полон. За клопотаннями матері пощастило з нього звільнитися та повернутися до Львова, де став учителем академічної гімназії, опісля професором університету ім. Івана Франка. Він мав дві доні — Зиновію і Любов, та сина Ролянда. Це — єдиний нащадок, онук Великого Каменяра, що носить його прізвище. Сам Тарас до кінця життя працював як науковець, письменник, літературознавець, зокрема давніх мов і культур.

Третій і наймолодший із синів Франка, Петро, загинув трагічною смертю у 1941 р., замордований більшовицькими окупантами. З відзначенням закінчив студії хемії на політехніці у Львові. З наступом царської армії у 1914 зразу покинув місто і вступив до Січових Стрільців. Тут стрінувся з товаришами шкільної лавки — Євгеном Коновальцем, Андрієм Мельником та іншими. Петро був незвичайно характерний, відважний, проявляв дотепність та прямолінійність — прикмети, що здобули йому популярність серед деяких людей, а серед інших — неприхильність. Він, єдиний з дітей, мав змогу у 1916 р. провести славного батька на вічний спочинок на Личаківському цвинтарі (Тарас був на італійському фронті, Анна в цей час — у Києві і дізналася про смерть батька три місяці пізніше).

Переживши важкі небезпеки воєнної хуртовини на рідних землях в боях з більшовиками та поляками, довелося емігрувати на чужину (Відень). Повернувшись в Галичину, Петро одружився з Ольгою Білевич; у них були дві доньки — Віра й Іванна (Ася). Деякий час учителював в українській гімназії в Коломиї, присвячуючи багато праці громаді та пластовій організації. Очевидно, така діяльність звернула увагу польської влади, що привело до всякого роду переслідувань з боку поліції. Вони закінчилися звільненням з праці в гімназії, а незабаром і до її закриття.

В цей час советський уряд, через консулат у Львові, запрошує в Україну охочих їхати туди, запевнюючи їм працю й повну толеранцію. Петрові запропонували професуру на політехніці Харкова і він її прийняв. Разом з ріднею побував там деякий час, переживаючи страхіття голоду 1932-33 рр., та незабаром почали його переслідувати за націоналізм. Довелося тікати назад до Львова. Після окупації Галичини советською владою 1939 р. потрапив на "чорну листу", хоча зразу був використаний для пропагандивної праці. Зробили його депутатом Верховної Ради поруч з д-ром Панчишином, проф. Студинським та іншими, а у фаховій ділянці займав становище декана торговельно-економічного інституту та директора Літературно-меморіального музею Івана Франка у Львові. З відступом Червоної Армії (1941) насильно "евакуювали" його зі Львова ешелюном, який ніколи нікуди не прибув.

Обох дочок Петра не обійшла лиха доля. Старша дочка, Віра, яку заарештували німці у жовтні 1941 р. як "політичну", була відправлена в концтабір Равенсбрюк, де перебувала до кінця війни. Звільнена американськими військами, повернулася до Львова вліті 1945 р. Але недовго довелося милуватися рідним містом, бо "у вересні її арештовують (советська влада), відбувається суд трійки з вироком 5 плюс 3 і відправка на шахти Воркути. Звідти повернулася з

двома дочками й без засобів до життя. З важкими зусиллями знову ставала на ноги. Молодша її сестра Іванна, яку звали Асею, була матір'ю п'ятох дітей і померла від важкої недуги лімфи". Так описує їхню долю Зиновія у своєму роздумі про рід Франків.

Наймолодша з дітей Франків, Анна, закінчила у Львові семінар і під час відродження України виїхала працювати до Києва, звідки в наслідок після-революційних подій емігрувала до Берліну. Там одружилася з д-ром Петром Ключком і обоє переїхали на Закарпаття, де прожили 20 років з синами Тарасом і Мироном. Знову війна. Після важких переживань, пов'язаних з загрозою життя, втекли до Відня, де д-р Ключко працював лікарем-фтизіатром в одному з його шпиталів. Воєнна хуртовина не минула і цього міста, і знову довелося тікати далі на захід. Д-р Ключко відіслав сім'ю у безпечніше місце, а сам залишився, щоб піклуватися своїми важкохворими пацієнтами. Вліті 1945 р. більшовики заарештували його і насильно перевезли до Львова, на важке ув'язнення й каторгу у зловіщій в'язниці на "Лонцького". Завдяки проворності дружини Анни та ювілеєві — 90-літтю з дня народження Івана Франка, — д-ра Ключка у 1946 р. з підірваним здоров'ям, з наказу Сталіна звільнили.

Його навіть повернули до Австрії, де він приєднався до рідні в Зальцбурзі і зразу почав працювати в одному зі шпиталів ІРО. Але недовго мав змогу втішатися повернутою свободою: у 1948 р. знищене каторжним ув'язненням здоров'я привело до несподіваної смерті.

В наслідок переселенської акції втікачів, Анна з синами Тарасом і Мироном після Другої світової війни опинилися в Канаді. На жаль, Анна Франко майже нічого не згадує про їхній дальший шлях життя, але поміщений на стор. 97 вищеназваної публікації її споминів знімок (мабуть, з Канади) "Анна Франко-Ключко з родиною", крім її самої, ототожнює такі особи: син Тарас, Еріка, син Мирон, дружина Мирона з Галею-Роксоляною (на руках).

Проте Зиновія у своєму роздумі про родину Франка пише: "Нелегко склалося життя синів Ключка — Тараса і Мирона. Тарас з чотирнадцяти років хворів епілепсією. Хвороба не дала йому права одержати диплом лікаря, хоч повний курс навчання в медінституті (тобто університеті) в Грацу він прослухав. Працював службовцем. Не пощастило йому в сімейному житті ні з жінкою, ні з єдиним сином. Жінка довела його до передчасної смерті, ненадовго, правда, переживши його, а син зійшов на манівці".

Про Мирона Зиновія сказала так: "І у Мирона, якому довелося довго працювати на виснажливій фізичній роботі — корчуванні лісу, а потім вже з дипломом інженера лісівництва вибиватись в люди, трагедія в сім'ї. Єдина дочка, розумна й красива дівчина, після нещасного випадку стала калікою і

пересувається на візку. Таким чином, родовід Франка по лінії дочки, дійшовши до правнуків, на них і обривається".

Про долю нащадків своїх братів Анна Франко-Ключко нічого не згадує. Можемо тільки послатися на два дальші знімки у книжці її споминів. На одному з них Тарас Франко з родиною: Тарас, його дружина Катерина, дочка Любка, син Ролянд, його дружина, дочка Зиновія Юрачківська, зять Юрачківський. Другий знімок зображує Петра Франка з дружиною Ольгою і дочками Вірою та Іванною. Крім імен, дальших пояснень нема.

Дивно, що у своєму роздумі Зиновія не згадує нічого про особу Юрачківського і виступає тільки під прізвисьмом Франко. Однак про себе, сестру Любку і брата Ролянда каже так: "Автора цих рядків, найстаршу дочку Тараса, переслідувано тривалий час за її переконання, що йшли врозріз з програмою партії на злиття мов, тобто програмою денационалізації українців. Спочатку — виключення з партії, потім зняття з роботи, вкінці слідство, яке закінчилося "покаянним листом", котрий підписала, і бойкотом друзів та співробітників інституту, куди була повернена на роботу". У посмертній згадці сказали її друзі, що "Разом з нею українська наука втратила талановитого дослідника і популяризатора лінгвостилістики, топоніміки, а також глибокого знавця літератури й особливо творчості І. Франка".

"Друга дочка цілком самотня, не позбавлена комплексів. Сина Ролянда форсованими темпами проштовхували по щаблях кар'єри, але фактично нічого ні в науковому, ні в політичному плані він не досяг, як і не здобув позицій в громадському житті України. Навпаки, незважаючи на всю "рекламу" його особи, яка організовувалась "зверху", він в ролі продавчува ідей Великого Каменяра не затвердився. А для цього його посилали навіть у Штати, зробивши директором науково-дослідного Інституту. Навряд, чи єдиний внук, який успадкував прізвище діда, міг приносити велику радість батькові Тарасові і виправдати сподівання рідних. В цьому теж була трагедія родини Франків. Крім того, родовід Франка по чоловічій лінії на цьому й обірвався," — пише Зиновія Франко.

Справді, доля неначе завзялася на Франків рід, тож і не можна дивуватися великій мірі огірчення й розчарування, що знаходимо у записаних споминах чи роздумах.

Дивує майже повна відсутність дат, пов'язаних з родинними подіями. Шкода, бо цей недолік значно применшує історичну вартість таких унікальних споминів про Великого Каменяра і його нащадків. Та на своє оправдання Анна Франко-Ключко заявляє: "Не моїм завданням подавати докладні дані по датах, я в першій мірі хочу подати дійсну правду, яка вона не була б болюча й гірка..."

МІЛЕНА РУДНИЦЬКА І ЖІНОЧИЙ РУХ

(Продовження)

У своїй власній політичній діяльності М. Рудницька завжди ставила на перший план інтереси нації і не вагалася іти врозріз з партійною дисципліною, якщо вважала, що тактика партії неправильна. Самостійність думання, відвага зробити власне рішення, вміння пов'язати раціональне думання зі стійким запалом віри в національну ідею вибороли їй чільне місце у політичному житті позарадянських українців. Рудницька була добрим промовцем, вміла захоплювати широкі маси слухачів, не знижуючись до демагогії та не ображаючи їхнього здорового глузду. Як добрий політик та промовець, достосовувалася до аудиторії, не йдучи на компроміс з власними переконаннями.

У двадцятих роках, коли їй не було ще тридцяти, дехто критикував її запальність, особливо у стосунках з поляками.¹¹ Такого закиду не знаходимо у пізніших роках, коли вона вийшла на державну та міжнародну арену.

Перші вибори до сейму та сенату Польщі українці Галичини бойкотували, бо не було правного міжнародного визнання польської влади у Східній Галичині. Коли Рада Амбасадорів остаточно визнала право Польщі на Східню Галичину, це було з умовою дотримуватись заповідей прав народних меншин та під формальністю 25-літнього мандату. Польські уряди не дотримувалися цих обіцянок, хоч час від часу велися переговори з національними меншостями, однак виринала можливість знайти якийсь *modus vivendi*. Навпаки, в ділянці шкільництва, політичних прав та розділення економічної підмоги польський уряд намагався усунути здобутки українців з австрійських часів. Поміркувані польські партії, які намагалися співпрацювати з народними меншинами, які, до речі, становили третину населення міжвоєнної Польщі, натрапляли на непримирливе наставлення польських шовіністів та антиукраїнського ставлення Націонал-демократичного угруповання поляків. Крім наростаючого конфлікту, намагання між польськими та українськими поміркуваними партіями прийти до якогось порозуміння між українцями та поляками продовжувалися. Хоч Рудницька виступала проти "нормалізації" УНДО в 1935 році, бо у тій угоді не було задоволення прав українців, вона брала активну участь у творенні т.зв. "Контактного комітету," останньому намаганні співпраці між поляками та українцями перед Другою світовою війною.

Одночасно більшовики, які під натиском українства за Збручем мусіли, хоч би тимчасово, провадити українізацію, почулися досить сильними,

щоб розпочати акцію проти проявів українства.

В тих умовах Галичина, у більшій мірі ніж досі, мусіла вважати себе П'ємонт націоанального життя та політичного визволення. Польща була республікою, і навіть після перевороту Пілсудського у травні 1926 року, — проти чого остерігалася газета "*Жіноча Доля*", яка була неофіційним органом Союзу Українок, — у ній діяли різні політичні партії та парламент. Тут не місце розглядати партійну систему українців у міжвоєнній Польщі. Нам вистачить пригадати, що Українське Національно-Демократичне Об'єднання створилось в липні 1925 року переважно з вихідців найбільш численної партії в Галичині, Української Народної Трудової Партії, та значної кількості членів інших партій, які вважали деякі потягнення своїх партій надто угодовими щодо Польщі. УНДО стало партією української більшості в Галичині. Рудницька була одним з найважливіших членів партії, яка старалася легальними засобами в Польщі і за кордоном обстоювати національні та людські права українців.

Другим вагомим явищем міжвоєнного періоду серед позарадянських українців є продовження збройної боротьби проти поляків усіми засобами, включно з терором. Участь жінок у цій акції значно посилилася після створення в січні 1929 року Організації Українських Націоналістів.¹² Рудницька не схвалювала тих засобів боротьби як з етичних, так і з практичних поглядів. Що більше, її турбувала тенденція націоналістичної філософії — хоч це не надто розводилось в українському варіанті цієї світової течії, — зводити ролю жінки до заяложеного німецького: кухня, діти та раз в тиждень відвідування церкви. Вона розуміла, однак, безсумнівні почуття відданого ідеалізму та любови до нації, які керували членами ОУН. Жінки з цього табору брали й далі активну участь у Союзі Українок і чимало з них були головами окружних філій Союзу.

До сейму Мілена Рудницька ввійшла у 1928 році, того самого року, коли очолила Союз Українок. Традиційно жінки у парламентах займаються справами освіти та здоров'я. Рудницьку вибрали в комісію зовнішніх справ. В освітню комісію вона ввійшла завдяки своїм фаховим зацікавленням. Для українців праця освітньої комісії мала національне значення. Однією з головних цілей західноукраїнської політики було намагання оборонити шкільництво перед польонізаційними заходами — впровадженням польських та двомовних шкіл. Дії польської місцевої влади часто провокували українських учнів на відкри-

тий чи пасивний протест. Рудницька вміло, з гострою сатирою у репліках, боронила учнів та домагалася відкриття замкнених шкіл. Жодна із польок не підтримувала справедливих домагань українців.

Найважливішою виявилася діяльність Рудницької на міжнародній арені. Школа жіночих організацій дала своє: українські жіночі організації входили у міжнародні жіночі угруповання, брали участь у конгресах, писали меморіяли. Рудницька була у вирі цієї діяльності у двадцятих роках, вибір її до сейму підніс міжнародний престиж Союзу Українок. У своїй діяльності за кордоном вона обороняла інтереси України без зайвого патосу, який часто відкидає прихильників замість зближувати їх до української справи. Виходячи з цього, поведінка Рудницької була коректна, навіть тоді, коли польський уряд не давав віз на виїзд за кордон на конгреси. Це видно, наприклад, з відносин з найстаршою міжнародною організацією, Інтернаціональною Радою Жінок, статут якої вимагав виключення представниць несамостійних народів. Така доля спіткала росіян, а за чотири роки — в 1925 р. — українок. Українки, однак, і далі брали участь у праці Ради неформально, як запрошені гості чи члени комісій. Союз Українок був членом Інтернаціональної Ліги Жінок "За мир і рівноправність", а Мері Шіпшенкс прибула як офіційний гість на з'їзд до Станиславова, частково, завдяки своїй особистій дружбі з Галиною Чикаленко-Келлер. Рудницька брала активну участь в цілому Міжнародному феміністичному форумі.

Раціональний підхід, базований на добре обґрунтованому матеріалі, надавав інтернаціональним виступам Рудницької особливої сили та ефективності. Вона прекрасно розуміла, що її сучасникам-європейцям найбільше імпонують факти, і ними вона оперувала. (На еміграції, наприклад, вона почала збирати конкретні свідчення окремих осіб про порушення людських прав у Радянському Союзі — збірний Архіпелаг — в той час, коли Солженіцина щойно заарештували і йому ще не снилося збирання подібних свідчень). Була вона однією з трьох делегатів до Ліги Націй в січні 1931 року і домагалася розгляду справи про порушення Польщею гарантій меншостей взагалі, а терору пацифікації зокрема. І хоч комісія, яку делегувала Ліга (очолював її японський делегат), не надто обвинувачувала Польщу, аргументи Рудницької були настільки сильні, що англійська делегація запросила її відвідати Лондон і поінформувати нижню палату парламенту (вирішує політику Великобританії) про становище українців у Галичині. Промовляла вона також про становище українців у Королівському інституті закордонних справ перед малою, але впливовою групою людей. Цей виступ зумовив статтю та редакційний коментар у газеті "Манчестер Гардіан".

М. Рудницька виступала також у впливовій Жіночій Лізі "За мир і свободу". Саме звернення до англійців було неоціненним досягненням Рудницької:

вона правильно вирішила, що саме серед англійців знайде розуміння щодо становища українців. Їздила вона також до Риму, бо Італія була тоді у комісії меншостей Ліги Націй. Зустріла Муссоліні, але зовсім не захоплювалася ним. Навпаки, повернувшись до Львова, поділилася враженнями на вечорі, що його влаштував Союз Українок і Молода Громада у залі "Бесіди", і гостро виступала проти зростаючого впливу фашизму.

Другою важливою акцією, в якій Рудницька відіграла дуже активну роль, було намагання звернути увагу світу на голод в Україні, а якому загинуло більше осіб, ніж нацисти винищили жидів протягом цілої війни. Це була загальна акція, в якій кожний робив що міг. Мілена Рудницька і Зенон Пеленський переконали секретаря Конгресу Народних Меншин, який відбувався у Берні 1933 року, д-ра Евальда Амменде включити справу голоду до програми цього комітету Ліги Націй. Рудницька висунула справу голоду і перед Міжнародним Червоним Хрестом.¹³ Вона була також делегаткою на спеціальній міжнародній нараді у Відні 1934 року, яку скликав кардинал Інніцер, що присвячував особливу увагу знущанням над обездоленими народами та жінками.

Міжнародне визнання, яке здобула М. Рудницька, зріст мережі жіночих організацій по селах — особливо у відсутності розвитку польського відповідника — занепокоїли польський уряд. Виступ Рудницької з УНДО, атаки на неї, особисто з боку УНДО, а на Союз Українок від ОУН та декого з Католицької Акції, тільки посилили авторитет Союзу Українок та престиж Рудницької. Жінки, включно зі старшими, зв'язаними з Українською Католицькою Церквою, підтримали організацію та перевибрали голову. У той сам день заарештували всіх голів повітових філій. Знову протести, і знову, як у 1929 році, відтягнення урядової заборони. Вибори до сейму не принесли жодної жіночої кандидатури. Поляки не допускали Рудницької, а українки не хотіли нікого іншого. Це мусіло дещо притупити почуття особистого болю, спричиненого тим, що Павло Лисяк був одним із прийнятих поляками кандидатів УНДО до сейму.

Однак у той час, коли заборонили Союз Українок, Рудницька, Олена Шепарович, Олена Кисілевська та Константина Малицька при співучасті інших жінок створили суто політичне жіноче товариство, назвавши його Дружина княгині Ольги. Як політичне угруповання воно діяло після віднови Союзу Українок до вибуху Другої світової війни.

Частиною активності Рудницької над пацифікацією і голодом слід вважати її підготовку праць про польську владу в Західній Україні та про реакцію вільного світу на голод в Україні. Взагалі її публіцистична діяльність — це лиш відмінний вияв її громадських та політичних зацікавлень.

Рудницька розуміла вагу преси як вирішального чинника у створенні громадської opinio та розвитку політичної свідомості загалу. В міжвоєнний період

вона дописувала до "Діла" — єдиного українського щоденника. Там якийсь час редагувала жіночу сторінку. Жіноцтво висувало потребу журналу чи газети від часів Наталії Кобринської. Спочатку не було передплатників на такий журнал, потім не було фондів, згодом точилися дискусії про відношення жіночої преси до політичних партій, котрі, само собою, хотіли тільки журналістичних прибудівок. Видання Кисілевської та Коломийської Жіночої Громади були спрямовані на село і не могли задовільнити зростаючих кіл освіченого жіноцтва. "Нова хата", вдалий та атрактивний журнал, мало уваги приділяв політиці та громадській праці. Рудницька була серед тих жінок, які активно боролися за створення жіночої преси. У зв'язку з конгресом у Станиславові того ж року вона видала брошурую есей-промову "Українська дійсність і завдання жінки". Конгрес підкреслив наявність читацької публіки, зацікавленої жіночими питаннями, та приспішив видання жіночої газети. Двотижневик "Жінка" під редакцією М. Рудницької був тому вдалим часописом, що мав і автора, і читача. З початком 1938 року став

виходити ще один жіночий часопис, присвячений масовій публіці, "Українка". Коли уряд, який часто цензурував статті в "Жінці", заборонив журнал, на його місце 1 жовтня 1938 року появилася "Громадянка". Перше число було повністю сконфісковане, друге значно постраждало від польського цензора. По війні, коли Рудницька намагалася відновити жіночі публікації та самостійний жіночий рух, газета, яку видавали жінки, звалася "Громадянка", підкреслюючи не тільки намагання, але й зрілість жінки до громадського та політичного життя.

Закінчення в наступному числі.

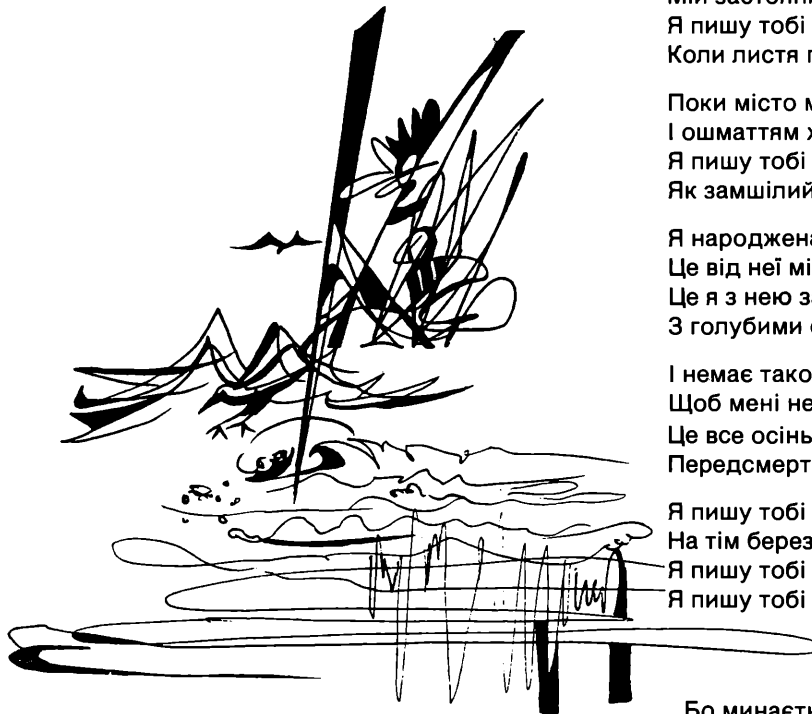
11. Листування Зінаїди Мірної з Ганною Чикаленко-Келлер. Архів Ганни Чикаленко-Келлер, не укаталогований фонд в бібліотеці УВАН, Нью-Йорк.

12. Ольга Левицька-Басараб, яку польська поліція замордувала, підозрюючи її у членстві ОУН, була членом головного відділу Союзу Українок в час своєї героїчної смерті.

13. "Sprawozdanie Mniejszości Narodowych", III, 1933, стор. 3-4.

ОКСАНА ЗАБУЖКО

ОСІННЯ МЕЛОДІЯ НА ДВА ГОЛОСИ

Жіночий

Я приїхала в осінь, по губи наповнена морем,
Мій застояний смуток ніхто іще не сколотив...
Я пишу тобі осінь, на аркуші білим і хворім,
Коли листя по краплі тече з щільників золотих.

Поки місто метляє на вітрі циганським подолом,
І ошматтям ходи, й голосів, і веселого «Фелічита», —
Я пишу тобі осінь, що гірко пропахла Подолом, —
Як замшілий манускрипт, якого ніхто не вчита.

Я народжена в осінь. Я вийнята з неї, мов з рани.
Це від неї мій голос іще завидна постарів,
Це я з нею заклета — вертатись додому над ранок
З голубими слідами цілунків нічних ліхтарів.

І немає такої судьби і такої печалі,
Щоб мені не світилися суттю крізь шкло повсякдень,
Це все осінь, коханий. Це осінь мене намовчала
Передсмертною зрілістю плоду, що — от! — упаде...

Я пишу тобі лист. Я пишу тобі осінь — а ти вже
На тім березі літа, і знов я — мов замкнутий шлюз...
Я пишу тобі осінь — і аркуш всихає, скрутившись.
Я пишу тобі осінь, якої не надішлю...

Чоловічий

...Бо минається літо, бо губи всякають, як вишні,
Фіолетовим соком — у жовті пергаменти лиць.
Ти проходиш по парку, така безнадійно колишня,
У сліпучому білому платті

між деревами — як фотобліц.

"Диригент останньої свічки"
Київ, 1991 р.

"НАШЕ ЖИТТЯ", ЖОВТЕНЬ 1992

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ПАМ'ЯТЬ СЕРЦЯ

Працюючи над науково-інвентарною каталогізацією експонатів Українського Музею в Нью-Йорку, серед важливих пам'яток матеріально-духовної культури українського народу, я мала можливість описувати надзвичайно важливу збірку творів народного мистецтва з одного села — Гермаківки Борщівського району Тернопільської області. В цій збірці — добірні комплекси жіночого, чоловічого одягу, ска-тертини, верені, прикраси, навіть мітки, пучки старанно вичесаних волокон льону і конопель, які нена-че дорогоцінності, переливаються на світлі сріблясто-золотистими відтінками. Що не експонат — то ори-гінальний мистецький твір. І кожен у надзвичайно доброму стані збереження. За якістю матеріалу, культурою технічного виконання — мереження, плетіння, в'язання, вишивання, орнаментальному, композиційно-кольористичному вирішенні — це унікальні експонати.

Оригінальні твори народного мистецтва у Бор-щівщині мені не раз довелося вивчати в Україні, в інших країнах як у музейних, так і приватних збірках, але подібних не зустрічалося. Цю колекцію добре підібрав із знанням деталей життя подолян, про-фесійно укомплетував і подарував Українському Музеєві в Нью-Йорку Гарасим Маковський, родом із с.Гермаківки, а нині проживає у Сватморі, в околиці Філядельфії.

Знайомство з Маковським нас, музейників, схви-лювало до глибини душі. Ми були в захопленні його пам'яттю, ерудицією, знанням побуту односельчан і, головне, щирою любов'ю до них, вболіванням за їх долю, життя. Ще більше ми довідалися про Поділля, коли побували з директоркою музею Марією Шуст в хаті Г. Маковського, познайомилися з його дружиною Марією. Гарасим Маковський розповів нам про іс-торію свого рідного села, різні економічно-соціяльні аспекти життя селян в 1920-их роках, особливо бід-них людей. Розповідям Маковського — цінних за змістом, важливих на інформації, правдивих, рід-кісних, — здається, немає кінця... Якось дуже де-лікатно, тактично прозвучали його слова: "Я з'їздив майже всю Україну. Багато читав про Поділля. Але не написане те, що я пам'ятаю про життя подолян. Такого життя, як у нас, не було в інших районах України". В його розповідях відчувається пекучий біль за несправедливості, жорстокості, які довелося йому пережити в юнацькі роки і воєнні лихоліття. З сумом говорить про бідних, наймитів... Та з особли-

РАЇСА ЗАХАРЧУК-ЧУГАЙ

*Бріль, село Гермаківка, Борщівський район, Західне По-ділля. Дарунок Гарасима Маковського.
Bryl (straw hat), village of Hermakivka, Borszcziv region, Western Podolia. Gift of Harasym Makovsky. From the folk art collection of The Ukrainian Museum in New York City.*

вою гордістю розповідає про те, як вміли люди, здавалося б, найпростішими засобами творити пре-красне. Що за перевіреним величезним практичним досвідом людей приховуються потаємні мистецькі секрети, знання як, з якого дерева, в якому місці побудувати церкву, хату, зробити меблі — скрині, столи, мисники та інше. Знає Г. Маковський ціну копіткої праці: як зорати землю, виростити урожай, як спекти хліб і виховати молодь... Скільки-то треба було напрацюватися цілорічно у визначені народ-ним календарем терміни, щоб виготовити домоткані полотна, сукно з ручнопрядених ниток. Наскільки продумані послідовні етапи праці над виготовлен-ням нитки як долі майбутньої тканини. З розповідей Г. Маковського з'ясовуються всі відмінності виго-товлення одягу в Гермаківці, принципи його ручного пошиття, моделювання, ношення. До тонких нюансів аналізує Г. Маковський, наприклад, плетені чоловічі

*Кептар, село Гермаківка, Борщівський район, Західне По-ділля. Дарунок Гарасима Маковського.
Kephtar (vest), village of Hermakivka, Borszcziv region, Western Podolia. Gift of Harasym Makovsky. From the folk art collection of The Ukrainian Museum in New York City.*

парубоцькі капелюхи "із соломи пшениці Гермаківки, або рижу, що привозили на продаж з Японії, що капелюхи були із двома герданами. Один —обабіч полів капелюха, а другий опускався на підборіддя", що чоботи були "юхтові" і "боксові", про "кримки" і "півкримки" та ін.

Можна дивуватися, як добре знає Маковський техніки вишивання, рецепти фарбування ниток "купчаками" у жовтий колір, їх воскування тощо. На запитання, чому у вишивці Гермаківки домінує чорний колір, Гарасим Маковський задумався і сказав: "В селі збереглася легенда, що чорний колір —це жалоба жінок, дівчат за чоловіками, хлопцями, які гинули в боротьбі..." Це варто дослідити.

Пам'ятає Маковський про свята і будні, про радість і горе, про толоки і похорони у своєму селі. Пам'ятає і все можливе робить, щоб зберегти цю пам'ять. Ось недавно сам зробив ткацький варстат, снувальницю, терлицю, мотовило, дерлицю, варстат для зсукування шнурів... Готує для Музею й інші вироби.

Збірки, інформації, фотографії, прозирки Маковського — важливі, цінні матеріали для наукового дослідження матеріально-духовної культури, історії Поділля.

*Чоловіча сорочка. Село Гермаківка, Борщівський район, Західне Поділля. Дарунок Гарасима Маковського. З колекції Українського Музею в Нью-Йорку.
Man's shirt. Village of Hermakivka, Borszchiv region, Western Podolia. Gift of Harasym Makovsky. From the folk art collection of The Ukrainian Museum in New York City.*

На підставі такого багатого матеріалу та з огляду на кількість і цінність тих експонатів, Музей почав працю над організацією виставки народної творчості Борщівщини.

Олена Сулова,
заступниця голови Союзу Українок
м. Київ

ПЕРЕД НАМИ СВІТЛО ДНЯ

Гельсінкська Громадянська Асамблея покищо не має ще довгої історії боротьби за права людини. Організація ця існує трохи більше року, але на її рахунку вже є "Караван миру" і "Різдвяний мирний караван" по Югославії, створення європейського громадського центру для вирішення конфліктів та інше.

Друга Генеральна Асамблея на тему "Новий шлях в Європі: націоналізм і расизм — мирне вирішення" відбулася 26 — 29 березня 1992 року в Братиславі. В ній взяло участь близько 700 делегатів з понад 50 країн. Наша делегація репрезентувала практично всі напрямки сучасної громадської думки в Україні. Багатьох не перший рік знають як відомих в усьому світі правозахисників. Такі імена як Микола Горбаль і Мирослав Маринович не потребують пояснень. Але і "нова генерація" гідно захищала свої позиції, змістовно підкріплюючи це аргументованими прикладами. Варто лише сказати, що не було жодної комісії з семи, в якій не було б хоча одного учасника з синьожовтим прапором на картці.

Я брала участь в роботі жіночої комісії. На її пленарному засіданні мені запропонували виступити на тему "Жінка і націоналізм". Ось короткий зміст моєї доповіді:

"Роля української жінки є так само винятковою, як винятковим є становище її краю. Вона мусить бути і його будівничим, допомагаючи мужчинам, і в той же час господинею в житті мужчин", — так писала Олена Теліга, одна з найактивніших діячок Організації Українських Націоналістів.

В чому ж ця винятковість? В тому, що ми мусимо в Україні, на своїй рідній землі, створювати товариство української мови і виборювати для цієї мови чільне місце. В тому, що не за межами України, а на її терені зібралися жінки і утворили організацію, однією з головних цілей якої є збереження і плекання рідної мови, звичаїв, традицій на тлі тотальної русифікації. Назвали її "Союз Українок". В тому, що жіночий рух в Україні не був лише феміністичним, але завжди намагався вирішити загальнополітичні питання. У

13 червня ц. р. в Дітройті відбувся окружний з'їзд, на якому була присутня голова СУА Марія Савчак. З'їздом проводила Олена Лісківська. Головою Округи переобрано Наталію Гевко.

хворому недорозвинутому советському суспільстві, при відсутності рівності між жінкою і чоловіком, при соціалістичному патріархаті зневажена жінка не може виховати національно свідоме покоління. Тому для української жінки націоналізм є лише природним прагненням вижити, бо жінка, як ніхто, відчуває небезпеку денационалізації. Наш націоналізм поєднує національну свідомість, патріотизм та гуманістичні цінності.

Тож ми запитуємо шановне товариство: чи має право на існування такий націоналізм?

Сьогодні Україна проголошена незалежною державою, але від декларації до справжньої незалежності некороткий шлях і лежить він, в т.ч., саме через такий націоналізм всіх національностей, що живуть в Україні. Бо людина, яка щиро поважає свій народ, з повагою ставиться до патріотичних почуттів людини іншої національності, що сприятиме створенню клімату доброзичливості в країні. І в цій справі головна роль належить жінці. Виховати гідну людину вільної шляхетності духу можна лише через усвідомлення свого місця в історії свого етносу, усвідомлення відповідальності як перед минулими поколіннями, так і перед прийдешніми. Щоб у такому дусі виховати дитину, треба, насамперед, виховати її матір. Держава не дає сьогодні такої гарантії, бо її стара, колоніальна спрямованість структура в Україні ще не до кінця зруйнована. Мова — база існування і розвитку нації — не має певного реального захисту. Тому ми кажемо сьогодні, що українці, які складають більшість держави Україна, знаходяться в становищі меншості, особливо в її східній і південній частинах.

Отже, демократичний націоналізм є природним наслідком нашого історичного досвіду, концептуальною ідеєю для українства, яке відроджується і закріплюється в умовах багатонаціональної української держави. І жінка, як носій національної духовності, підтримує клич демократичного націоналізму — "Україна — спільне добро всіх її громадян".

Ще під час першого пленарного засідання я зрозуміла, що така позиція для більшості буде просто

Голова СУА Марія Савчак взяла участь у святкуванні першої річниці незалежності України в Києві 21-24 серпня у складі 250-членної делегації західньої діаспори. М. Савчак одержала особисте запрошення та аплікацію делегата на Всеукраїнський Форум від голови товариства "Україна". Як член президії Секретаріату СКВУ, вона була присутня на зустрічі з Президентом Леонідом Кравчуком, на святочному засіданні Верховної Ради України та опісля на величавому концерті.

Окреме повідомлення читайте в наступному числі "Нашого життя".

неприйнятною, так глибоко засів у багатьох штамп націоналізму як тотожності екстремізму. В мене був час для вибору: причесати свою промову так, щоб вона сподобалася, а не лякала несподіваністю оцінок, але це було б зрадою.

По закінченні — наче греблю прорвало, посыпалися запитання: чи не боюся я захищати націоналізм, засуджений в усьому світі; чи не вважаємо ми, що слід змінити назву "націоналізм" на якусь менш спірну; наскільки активні жінки в політиці; як вирішуються міжконфесійні конфлікти та інші.

По черговості запитань відчувається, як спадала напруга. Під час дискусії я відчула, що крига скресла, бо повного переконання з першого разу досягти дуже важко.

Показовий прецедент стався перед початком пленарного засідання жіночої комісії. За мною з доповіддю мусіла виступати представниця російської делегації. Вітаючись зі мною, вона напівзапитала-напівтвердила: "Ти ж російською виступатимеш. Я вже сказала. Що це вони нав'язують нам німецьку і англійську? Ми — слов'яни, нам все це чуже". Не коментуючи, я доповідала і виступала в дискусіях німецькою, як такою, що зрозуміла більшій кількості учасниць, ніж мова "міжнаціонального спілкування".

Подальше спілкування показало, що незважаючи на те, що проблеми, які розглядалися, були нерівноцінні для всіх, але знайти порозуміння було не дуже складно. І як наслідок — численні контакти з різноманітними жіночими організаціями, прагнення до співпраці, обміну досвідом, проведення спільних акцій.

А ще залишилося тверде переконання, що наші союзники — то справжні героїні, бо просто неможливо порівняти умови, в яких працюють вони, з тими, що надані суспільством нашим подругам, навіть в країнах колишнього Східного Блоку, навіть в Естонії і Латвії. Умови не порівняти, а наслідки не так вже відрізняються. Тож уклін вам низький, рідні, не втрачаймо надії, бо "За нами, сестри, темінь ночі, а перед нами світло дня..."

СВІТОВА КООРДИНАЦІЙНА ВИХОВНО-ОСВІТНЯ РАДА

К У Т О К П О Р А Д

ДЕНЬ ДИТЯЧОЇ КНИЖКИ

Шановна Пані Любомиро!

Читаю завжди із зацікавленням Ваші "Виховні кутки" і радію, що хоч хтось (власне, Світова Координаційна Виховно-Освітня Рада при СКВУ) подумав про такі гутірки на виховні теми. Вони жінкам-матерям куди потрібніші, ніж кулінарні приписи чи звіти з особистих святкувань і ювілеїв. Хоч, очевидно, і це потрібне...

А оце хочу Вам розповісти про одну подію. Приходжу на Свято дитячої книжки, що його влаштовують Українські Працівники Літератури для Дітей і Молоді в Торонто. Зацікавлені, усміхнені личка дітей: деклямують, співають, ставлять сценки, змагаються, хто більше книжечок прочитав... Але я не про те. Перед початком свята чую, як одна мати каже донечці: "Біжи до своєї вчительки (ось там, бачиш, вона стоїть!) і спитай, коли все скінчиться і коли мені треба приїхати по тебе".

Я не втерпіла, підходжу і питаю:

— А ви хіба не залишаєтеся на свято?

— Я?! Навіщо ж?! — щиро здивувалася мама.

— Хіба вам не цікаво побачити, як ваша дитина виступає?

— Мені?! — а тоді похопилася: — Та, знаєте, тут так незручно ставити авто.

Можливо, якби не авто, була б і поцікавилася, що думає, що переживає її дитина... Може це переживання стало б їм спільним, дорогим...

Не хочу більше коментувати. Просто прошу Вас, пані Любомиро, напишіть і скажіть усім матерям, що важливе у вихованні дитини, а що, може, не аж таке. Всі будуть Вам вдячні.

Громадська тітка

Шановна Пані Громадська Тітко!

Вашим спостереженням Ви порушили переважне питання у вихованні дитини — спільні переживання батьків і дітей в унапрямуванні родинного стилю життя. Мама, яка привезла дитину на Свято дитячої книжки, показала певне позитивне ставлення до справ українського стилю виховання дитини. Вона ж бо її привезла на імпрезу і напевне подбала, щоб її донечка вивчила віршик. На жаль, вона не

подумала про те, як важливим для дитини буде її — матері (а також батька!) присутність на святі, в якому бере участь її дитина.

Виходить, що ця мати не здавала собі справи з того, що у виховному процесі переважним є підтримка самостійних кроків дитини, яке значення для дитини має те, що мати дивиться, слідкує, як вона виконує свою роль, завдання. Присутність дорослих, як публіки — знайомих, бабусь і дідусів, тіток, вуйків — каже дитині, наскільки важливим є її, дитини, виступ. Коли, однак, між публікою немає матері, батька, тоді ті батьки безслівно вказують, що це не є дуже важливе. Тут виходить наверх розбіжність у поведінці батьків: з однієї сторони мати каже вивчити віршик — позитивне ставлення; а тоді ігнорує виступ дитини — негативне явище, бо байдуже ставлення до завдань дитини.

Дитина дуже скоро зрозуміє ситуацію і зробить висновок, який віддзеркалюватиме її ставлення і до інших аспектів українського стилю виховання, вживання української мови, пильність у школі, плекання українських традицій тощо.

Виглядає, що в даній ситуації мати, чуючись незручно, знайшла аргумент безпеки авто, який звучить дуже непереконливо. Він наводить питання порядку важливостей. Цій матері важнішою була безпека її авто, і вона знехтувала (може несвідомо) тим, що не тільки не виявила пошани до Свята дитячої книжки, але й до почувань її дитини, для якої сказати віршик, знаючи, що там серед публіки слухають її батько й мати, — має спеціальне значення.

При цій нагоді хочеться підкреслити роль громадської тітки, яка в громаді є дуже потрібна. Громадська тітка, з позиції її досвіду та національно-культурного вироблення, може обсервувати та об'єктивно реагувати на громадські явища своїм тактовним зверненням уваги, або хоча порушенням вищезгаданого питання оцим листом, який прочитає не одна молода мати і призадумується над згаданим інцидентом.

Любомира

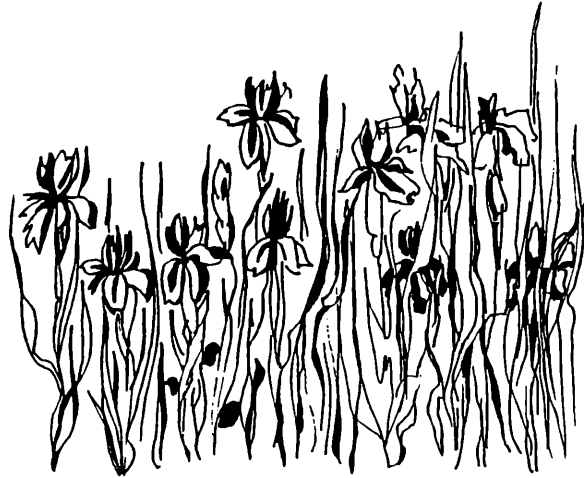
OUR LIFE

Monthly, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XLIX

OCTOBER 1992

Editor: Marta Baczynsky

THE WHITE HOUSE WASHINGTON

I am delighted to send greetings to all who are gathered — both Ukrainians and Ukrainian American — to commemorate the First Anniversary of the Declaration of Ukrainian Independence.

This is truly a special day for Ukraine. The people of Ukraine have embarked on a daunting, yet vital task — building Ukraine into a full and democratic member of the European and world communities. We will stand beside their continuing efforts to establish human rights. Similarly, President Kravchuk also faces many challenges in creating a market economy to bring prosperity to the Ukrainian people. The United States stands ready to assist their efforts at market reform through our technical and humanitarian assistance in a variety of fields.

Ukraine has also dealt courageously with one of its most complex legacies, nuclear weapons. The Parliament's resolute stand to become a nonnuclear weapons state has served as an important guidepost in our com-

mon efforts to rid the world of the threat of nuclear destruction.

Just as Ukraine has grown quickly as a Nation, so it has grown as a friend of the United States and a responsible player on the world scene. We will continue to work together closely — a process greatly aided by our meetings with President Kravchuk in Washington in May. At the same time, we are heartened by the responsible way Ukraine has sought to resolve questions with its neighbors as a sovereign equal and through peaceful negotiations.

Eventually, many American Presidents will be able to congratulate Ukraine on its independence, but as the first to do so, I would also like to wish the Ukrainian people peace, health, and prosperity in the coming year.

GEORGE BUSH
President

Ukraine celebrated the first anniversary of its Independence Day on August 24, 1992. In Ukraine and throughout the world wherever Ukrainians live, the day was

marked with thanksgiving and celebrations. President George Bush honored the occasion with a message to Ukrainians which we bring to our readers in its entirety.

REPORT OF ACTIVITIES 1989-1992

In my last report, at the Detroit convention in May, 1990, I stressed the momentous changes in Ukraine, and pointed out the ways in which UNWLA was privy to some of them and even instrumental in others. The result of the changes is as simple as it is dramatic: Ukraine can speak for itself now. Ukraine will represent itself at international gatherings. It will solve its own problems, save its own heritage, preserve its own folklore. Ukrainian women have established a number of their own organizations, may even devise a working coordinating-Council of Women of Ukraine, and will be able to represent Ukraine at international gatherings of women. They have already begun working through some of the groups connected with the UN. We have been reporting on these organizations on the pages of *Our Life*.

I have been privileged to serve as a vice president of the UNWLA at the historic moment of Ukraine's independence. Building upon all the previous hard work of generations of American-Ukrainian women who fought prejudice and poverty to assert the dignity of our people and their right to freedom and justice, the UNWLA in the last ten years was able to use its position to call attention to the situation in Ukraine UNWLA both alone and in conjunction with other organizations helped increase American public awareness of the political and ecological conditions in Ukraine, and raise the level of discussion of the topic. At the same time, UNWLA never forgot that it is an American organization. The work of the branches and of our members in local political and community organizations continued to be significant and bore fruit a thousandfold. The two convention cities: Detroit and Cleveland, have been especially effective in this work. Cleveland should also be singled out for the exceptionally effective work with volunteer organizations and with inner-city universities.

The quality of our membership made it possible to virtually institutionalize programs on broad topics. At the kick-off discussions, open to the public, we have focused on topics of interest not only to women. In Cleveland we discussed the ways of integrating city populations while yet preserving the cultural heritage of each. In Detroit we focused on the place of volunteer activities in the development and implementation of American public policies and private initiatives.

Let me mention some persons who appeared at various UNWLA conventions and conferences: William Courtney, now the ambassador to Kazakhstan, and before that the US ambassador to the Arms talks in Geneva: Paul Goble, formerly of the Department of State and now a major commentator on the emerging

democratic states of the former Soviet Union; Mary Joyce Green, Coordinator of the Outreach Program at Cleveland State University; Helen Petrauskas, Vice President, Ford Motor Company and member of the Environmental Commission on Eastern Europe; Sophia Sluzar, erstwhile editor of *Problems of Communism*, now with the Department of State; Roman Szporluk, Professor of History at Harvard.

Mary Rose Oakar and David Bonior were among the members of the House who attended our functions and addressed our needs. Laryssa Skoryk is their counterpart in Ukraine.

We also cooperated with other Ukrainian women's organizations, from WFUWO to the young and dynamic "Second Wreath" in Canada. We have cooperated with and helped various women's groups in Ukraine, and in some measure provided a Western role model of independent women integrated into community and political life.

Our work at the National Council of Women, so dramatically highlighted by our visible presence at the centenary celebrations in Washington in 1987, makes it easier for Ukraine to take its place among women's organizations. It was, by the way, the first time a citizen of the now former USSR appeared under our blue-and-yellow emblem, and a consul of that country attended. At that function, Ulana Kot, symbolizing the yet silent Ukraine, poured out her soul in folksongs that resonated among the audience. Five years later, the representative of UNWLA sat at the White House, advising on preparations for the official visit of Ukrainian President Leonid Kravchuk.

Since this is my last report, let me also share with you some of my work which, while not directly emanating from my role in UNWLA, nevertheless had some bearing to the topic at hand. Right after the UNWLA Detroit convention, the US Institute of Peace held a study session on the impact of religion on politics and the preconditions for toleration. Ukraine, Sri Lanka, Israel are among the countries the group is studying. I was a participant in the working group on Ukraine. A day later Volodymyr Vojnovich, the author of a biting satire *Moscow 2042* met with us in Washington and practiced his childhood Ukrainian. On August 10, 1990, there was a meeting at the Department of State on continued exchange programs with Eastern Europe. At the end of August, at the first international council of scholars of Ukrainian subjects, I gave two presentations on the history of women. I raised the topic again in a working session of historians of modern Ukraine which was held in the Carpathians. The topic got me on radio, tele-

vision, and various interviews. *Radianska Zhinka*, which now reverted to *Zhinka* (Woman) — the same title as the pre-World War II Ukrainian women's newspaper — had a long interview with me. Various journals in Ukraine are now publishing my historical articles. I must confess I have not seen some of them. But my research continues to elicit interest, and there are scholars now who are writing dissertations on aspects of Ukrainian women's history. The interest was again evident at the annual meetings of the American Association for the Advancement of Slavic Studies and at the American Historical Association meetings. At all of them I either gave papers, or chaired sessions, or served on the program committee. And there was no difficulty getting a large entry on Ukrainian women in the *Women's Studies Encyclopedia*, edited by Helen Tierney. The Conference on Ukrainian Women in Two Worlds did not elicit as much interest as previous ones did, despite the presence of Laryssa Skoryk. It gave me a chance to lambast the Ukrainian-American press for its failure to cover this event, as it had failed to cover the convention.

In March, 1991, I delivered a series of lectures at the University of Alberta and was able to meet with the "Second Wreath" group. These women will help organize an international women's conference in Kiev in 1993. A knee operation, followed by complications, kept me off my feet, but a steady stream of visitors from Ukraine gave me a feeling for the dramatic developments there. A certain elation is inevitable when the persons you have known appear as spokesmen for their country.

The gathering of Ukrainian diaspora in Kiev in August 1992 naturally had a round-table on women's organizations. That would not have been the case had not women of Ukrainian origin abroad played a visible role in community and political life.

UNWLA had been the originator of the first international resolution on Chernobyl at the London Conference of the International Council of Women. It was a tragic time, and certainly no one could predict that Ukraine would find its voice in the near future. The last years mark an almost frantic period of facilitating contacts for Ukrainians in the United States and in the world. UNWLA should be proud of its role.

We can truthfully say we helped the world become aware of Ukraine's aspirations. An independent Ukraine speaking in its own name changes our mission somewhat. I have argued elsewhere that Ukraine as an idea and as a cause has ceased to exist — there is now a concrete state, a real nation, a power similar to other entities. Ukraine will speak in its many voices, and we will hear our strain in some of it, but it cannot be the dominant one.

The time has come to pay some attention to ourselves, to the Ukrainian National Women's League of America. We have always focused on the needs of our members, but our members focused frequently on

LINA KOSTENKO

SILENCE

Silence reigns around the headboard,
Spinning soft forgetfulness.
Memory, like ailing infant
Gently lulled to sleep and rest.

Gently lulled, so very gently...
Maybe it will put to sleep,
Love's inconsolable sorrow.
And love's pain, that cuts so deep.

Footsteps are muffled, and shadows
Press palms to the window pane.
Silence, apprehension and sadness
Prowl around my lone domain.

And the wind, like sound of trumpets
Has now ceased and in its stead
Silence reigns, both mute yet speaking,
Like a thunder dropping dead.

And the stars — shy as conjecture,
Crossing swords in starry glow.
Nostalgia walking on tiptoe,
Knocks on the door of my soul.

English translation by Tetiana Shevchuk from An Offering, Bilingual Poetry by Tetiana Shevchuk 1978, Ukrainian Cultural Ass'n., New York, NY.

Ukraine. Now we can best serve the needs of Ukraine by bringing them, through our example, first hand knowledge of America and all it stands for.

America stands for change, adjustment, toleration, integration, and women's rights. It stands for new frontiers and for individualism; for continued adjustments between the needs of all the roles we fill in our varied and rich lives. It stands for opportunity for all. Ours is an organization of Ukrainian women in *America*. This is the topic that interests our members, this is the area about which women in Ukraine are most eager to learn.

I thank you for your support — I will fondly remember the almost ten years of work in the leadership of UNWLA. How fortunate I am to be able to time my own departure from high office with this historic moment. I will continue to work in the ranks of the UNWLA. Only the nature of my service will change; not its quality or dedication.

*Д-р Зореслава Шкіряк-Нижник.
Dr. Zoreslava Shkiriak-Nyzhnyk.
Фото Марти Ломагу.*

DR. ZORESLAVA SHKIRIAK-NYZNYK

A WOMAN'S HEALTH AND THE PROBLEM OF UKRAINIAN REBIRTH

In the concern with the varying and complex aspects surrounding the national rebirth of Ukraine, we cannot bypass the very important issue of the biological RE-BIRTH in terms of quality and quantity. This problem is not only a crucial one, but the procrastination of its resolution places the very existence of our nation in a dangerous situation which can lead to the irreversible depletion of the gene pool, to the somatic and intellectual degeneration, to extinction.

The birth rate is continually declining. In 1985 the statistics showed a 15.3 percent rate for each 1000 people; in 1987 it was 14.8 percent; in 1990 — 13.2 percent; on 1/1/91 — 12.7 percent, the lowest in the Soviet Union.

In keeping with the decline, the coefficient factor of pregnancy in women of childbearing years has been reduced. Ten years ago statistics showed 70 births per 1000 women in the ages of 15 to 49. In 1988 there were 59, in 1989 — 55, and in 1990 only 51.

It is more frightening still to realize that at the same time the overall death rate is on the increase. At the beginning of last year it was 11.6 percent per 1000 individuals, and today it is 12.1 percent, which is about twice that of countries in Western Europe, Canada and Japan. In this configuration there is almost no quantitative growth of the population. In the last ten years the natural increase in the population showed 4.4 percent for each 1000 persons; in 1990 — 0.6 percent (it was 8.7

percent in the Soviet Union in general). In effect on January 1, 1992 a negative increase was recorded — 0.4 percent, meaning that in a year 40,000 more people die than are born.

We have here an unheard of situation where in 12 districts of Ukraine the population has stopped regenerating itself. In rural, farming areas throughout the republic, where the population, as we know, is mainly composed of Ukrainians, the death rate is higher than the birth rate. Ukraine is already poised on that catastrophic course of biological termination which leads to extinction and the disappearance of a nation.

We know that it is the woman who basically assures the continuity of generations. The transition from one generation to the next and the standards of changes within the generations are secured through the health of the woman and the children she bears. Her health not only reflects the common characteristics inherent in the biological and societal plan working to regenerate that particular society, but is evident in the social, political, economic and historical situations of societies in general.

The declining health of women can be traced to suppressed opportunities for motherhood. Here we can find serious causes which lead to this biologically critical situation. There are more than 27 million women in Ukraine, with 12.4 million being in the childbearing years. Close to 11 million are engaged in the national service industry. Women in Ukraine make up 52 percent

of the labor force, and 92 percent of women work or study. In industry women make up 45 percent of the workers, in farming — 46 percent, building industry — 28 percent, transportation and communication — 33 percent. If it is considered that the participation in this social sphere is at odds with work safety, health protection and the betterment of conditions for women, then it is understandable that the contemporary position of women is a social problem of national proportions.

Many women hold difficult manual jobs which are detrimental to their health. 80 percent of women are part of the work force engaged in dangerous, non-qualified work. In actuality, this type of labor engages close to 150 thousand of our sisters and mothers.

The work is described as difficult for 70 percent of women engaged in farming and for 40 percent of women working in industry. The debilitating effects as a result of their duties are evident in the fact that for every 100 workers the absenteeism rate due to illness is much higher in women than in men. Every day more than a quarter of a million women miss work because of illness. One third of the night shift labor force is made up of women in the age group 20-39 years. Has not the evolution of our people through the history of spiritual, humanitarian and national traditions allotted a more dignified way for girls and women to spend their evenings and nights?

The night shift for girls and women — the mighty achievement of the "Great October" — that is the horrible social monster of our nation!

Industrial hazards and stress combined with the influences of negative factors of the environment contribute to the formation of ecologically related illnesses in pregnant women and nursing mothers. In the last 10 years these factors contributed to doubling the growth of hypertonic state and heart disease, spontaneous abortions by four to six, birth defects by three, and the general illnesses of young children doubled. In 1975 Ukraine saw 10,000 birth defects, in 1990 — over 16,000. Currently, there are 20 defective infants in each 1000 births.

During the year close to 40,000 women do not carry their pregnancies to term. In the last ten years spontaneous abortions rose by a coefficient of 5. In 15 years gynecologically related illnesses in women rose by 35 percent.

The steady decline in the health of women is further undermined by the unsolved problem of a high number of self-imposed abortions. Our society has not educated our women in the many safe ways available in planning a family, so prevalent in most of the world. Every year there are more than 1 million abortions in our republic, 82.5 percent for every 1000 women of childbearing age (in comparison — in Canada there are 10 percent for every 1000 women; in the Netherlands there are 5.6 percent).

In Zaporozhia and in Sympheropol a genetic monitoring survey concluded: in the polluted Zaporozhia the rate of spontaneous abortions was 5 times higher than in the relatively clean Sympheropol, while birth defects were twice as high. In the Rubishch Luhansky region the cancer rate in children is 8 times that of the mean statistical data. Breast cancer, and cancer of the reproductive organs increases year by year.

Today approximately 70 percent of infants in Ukraine experience some kind of illness from the first day of their lives.

This, therefore, is our unhappy situation.

The perspective for the health of people in general and in particular for the woman/mother and her child appears before us much more dramatic, when the following is taken into account: the 4 million various synthetic chemical compounds which are harmful to man, (xenobiotics), toxic substances which changed the air, water, earth, food products, as well as the 1 milliard Cm (curium), I emphasize, 1 milliard as per the data of independent experts (and not 50 million Cm as per official statistics) which carried death to the surrounding environment from the Chornobil disaster, in addition to the multitude of military sites distributed throughout Ukraine in great numbers, and which damage the health and the environment.

Finally according to researchers, the encompassing influence of chemical and physical factors resulted in the drop from 70 percent to 30 percent in male reproductive capability. If this tendency coupled with the processes discussed above will continue, then at the end of this century there will be no hope for any regenerative efforts in Ukraine.

How can this process be halted? The work to be done here is complex and multifaceted.

First of all we need to inform the people about their prevailing state of health, particularly that of women and children. It is imperative to combine the efforts of the community and government in order to provide for a better social status for the woman and to create an appropriate living environment where she can function as a mother and raise her children. The government must pass laws for safe working conditions and laws to protect the health of women. It is important to develop and implement a national policy of population regeneration and family planning.

It is only through the humanization of the socio/political system as part of the process of democratic changes that Ukraine can get that last chance for rebirth. Without a biological rebirth no one will see to a spiritual one.

Let us take this last chance and do everything in our power to remedy this situation. We have to hope that it is not too late, that the fate of our children is still in our hands.

(Translated from Ukrainian)

CELEBRATING OUR UKRAINIAN HERITAGE

Logo created by Mary Swonder

What's 'varenyky'? ... Oh! My grandma used to make them — when I was a kid ... she called them *pyrohy*....

Such comments were heard repeatedly on Sunday, June 14th, when over 1200 people gathered on the grounds of Mercyhurst Preparatory School to celebrate Ukrainian Heritage Day. This was the second festival organized by Erie's UNWLA branch 116 and directed by festival chairperson Marge Corapi. Proceeds from this event were allotted to UNWLA's Relief for the Children of Chernobyl Fund. Traveling from over a 100-mile radius surrounding Erie PA, people came to sample Ukrainian food, buy Ukrainian goods and souvenirs, see exhibits, enjoy Ukrainian music and dancing, and meet some Ukrainians. Many were interested in Ukraine because of their East European ancestry; others came simply because they have Ukrainian friends.

The information/education area of the festival was a busy place: many stopped to share their stories and ask questions. Some looked at maps to see where their ancestors were born, others inquired about various places in Ukraine and discussed recent political and economic developments. One young woman just returned from a business conference in Mykolajiw; another young non-Ukrainian mother just adopted a baby from Kolo-myia and sought advice on how to raise the child in touch with her heritage. Visitors learned about our Ukrainian organizations and about the tragedy of Chernobyl.

The arts and crafts area also attracted many visitors. A large exhibit of our best Ukrainian embroidery, woodcarving, ceramics, leather and beadwork was quite awesome. Master craftsmen demonstrated the arts of *nyz* embroidery, printmaking, and pysanky writing. Graphic artist Vitaly Lytvyn attracted many potential buyers to his display. Shirts with the Heritage Day logo,

embroidered clothing, tapes, books, pysanky supplies and handmade craft items were available for sale.

Continuous entertainment was provided both indoors and outdoors by the Kashtan Junior Dance Ensemble (Cleveland OH), the Hutzul Orchestra (Buffalo NY), Ukrainian Dancers "Zolote Kolossya" (Erie PA), the Erie UNWLA Duet, accordionist Alexander Kosenko, and bayan player Joseph Sharan. Erie's Mayor Joyce Savocchio honored the Ukrainian community of Erie by signing a special proclamation and visiting the festival.

Since Branch 116 of Erie PA has only 21 members, the success of Ukrainian Heritage Day depended on the support and help of many family members and friends. Almost every member took responsibility for some aspect of the festival and many worked for months on planning and preparation. An intense advertising campaign in the press and media (daily during the last week) contributed to the great attendance. The generous donation of time and talent by many people produced a very successful Celebration.

This was truly a monumental task for us because our branch 116 is actually the only active Ukrainian organization in Erie, PA, or rather in northwest Pennsylvania. We are the Ukrainian community! There is no Ukrainian church, no Ukrainian center. There are many people who claim Ukrainian ancestry and this Festival fulfilled a need for them to get in touch with their heritage. There are no other Slavic festivals in this area. The fact that we were raising funds for the children of Chernobyl made friends as well as strangers come out and help us.

Daria McKay
President UNWLA Branch 116, Erie PA

Ще Харчування

Будучи у Львові, натрапила я на книжечку "Козацькі страви", видану в 1991 р. (упорядники Ярослав Мельничук і Богдан Карабін). Книжечка цікава і тим, що подає дещо з історії української кухні тих часів та цитати з історичних повістей відомих авторів таких як Пантелеймон Куліш, Микола Гоголь, Андрій Чайковський, Роман Іванчук та інші, що стосуються української кухні. У записках венеційського посла в Чигирині Альберта Віміна, про які згадує Натан Рибак у повісті "Переяславська Рада", написано, що коли гетьман гостював у домі Виговського, то "гнулися столи під тягарем різноманітних страв. Лисніли, обсипані зеленню, смажені індики, гуси. У довгастих, опуклих карафках виблискувало вогнем угорське вино. З високих ваз звисали грона винограду. Забивали дух пахощі мигдалю, фініків і помаранців". А гетьманові піднесли великий келих меду. Один з полковників пив невідомий напій — це була кава, зерна якої він купив у Стамбулі. Козаки вміли воювати і вміли добре харчуватися.

Подаю кілька страв з цієї книжечки, зберігаючи правопис оригіналу.

ГАЛУШКИ З СИРУ

1/2 кг. (трохи більше як 1 фунт. — Х.Н.) сиру протерти через сито, вбити 2 яйця, поцукрувати, залити ложкою розтопленого масла, дати півложечки

солі і все це старанно вимішати. Потім до одержаної маси всипати склянку просіяної муки і замісити її ще раз. Тісто розкачати рівним шаром не тоншим ніж 4 см, пократити на квадратів шматочки, притрусити мукою і кинути в кип'яток, в якому варити доти, доки галушки не спливають на поверхню. Тоді шумівкою (ложкою з дірками — Х.Н.) викласти на полумисок, полити розтопленим маслом і посипати тертою булкою, зарум'яненою на гарячій маслі. Подавати зі сметаною.

ВАРЕНИКИ З ШИНКОЮ

Замісити тісто з муки і води без яєць. Потім взяти заварені сушені гриби, дрібно посікти, підсмажити на маслі з цибулею, приперчити і додати стільки ж посіченої шинки, скільки було грибів. Тепер тісто тонко розкачати, поробити невеликі кружальця і наліпити з тою начинкою вареничків. Варити в гарячій ледь-ледь підсоленій воді. Подати з топленим маслом, присипавши тертою булкою.

КОРОП ЗАПЕЧЕНИЙ У СМЕТАНІ

Рибу почистити, вимити, посолити, поперчити, посипати мукою та обсмажити в маслі. В риночці загірити сметану і коли вона закипить докинути ложечку муки, розмішаної з ложечкою масла, вимішати, кип'ятити 1-2 хвилини і посолити. Рибу покласти на чисту сковороду, полити розтопленим маслом, приготованою сметаною і дати на 5-6 хвилин до гарячої печі, аби зарум'янилась. Перед поданням посипати зеленню петрушки.

ГЕТЬМАНСЬКА КАША

1/4 л (1 горнятко — Х.Н.) затертої яйцем пшоняної каші (millet. — Х.Н.) підсмажити на маслі, а коли прирум'яниться додати 1/2 л сметани. Як закипить, відставити, щоб прохоліла. Додати 2 чарки роуму, поцукрувати, вимішати, дати до ринку, змащеної маслом і посипаної тертою булкою, залити склянкою сметани і під покривкою дати аби упрівала на дуже легкім вогні.

ГЕТЬМАНСЬКА ЯЄШНЯ

Розколоти в риночці з дрібною солі 4 яйця, дати 4 ложки сметани і ще раз розколоти. Смажити на гарячій маслі, поволі виливаючи яйця на сковороду і безперервно розмішуючи, аби не пригоріли. Коли яєшня майже готова, посипати зверху дрібно накраяною зеленою цибулею.

СЕРНА ТУШКОВАНА

Звільнене від плівки та жил м'ясо покласти в маринад на 2-3 дні, після чого вимити, пократити на шматки, які зарум'янити на сковороді в гарячому маслі. Після цього серну вийняти, а в тому ж жирі послідовно стушкувати 2-3 тонко нарізані цибулини, моркву і півкореня селери, 5-6 зубчиків часнику, ложку сметани, ложку муки і півложечки паприки. До цього додати склянку вина, 2-3 лаврових листки, 7-8 горошин чорного перцю, посолити до смаку. Підливу вилити в ринку, вимішати з 1-2 склянками росолу, кинути туди м'ясо і тушкувати на легкому вогні, щільно накривши.

СВИНИНА З ФАСОЛЕЮ

Перебрати 1/2 кг фасолі, вимити і намочити в холодній воді на 4-5 годин. Потім поставити варити, доки розм'якне. Тим часом вимити кілограм свинини, пократити його на шматки, зарум'янити на сковороді в гарячому смальці. В жирі, який залишився, підсмажити 2-3 цибулини. Тоді взяти ринку, вимазати її маслом, дати туди м'ясо, 2-3 ложки росолу, покropити оцтом, всипати підсмажену цибулю і тушкувати на легкому вогні. Коли м'ясо розм'якне зовсім, долити ще трохи росолу, кинути фасоль, 2 невеличкі стручки перцю і тушкувати ще 15-20 хвилин. Перед поданням перець забрати, а саму їжу прикрасити зеленою петрушкою, чебрецем або м'ятою.

КВАШЕНА КАПУСТА З ЯБЛУКАМИ

Квашену капусту змішати з цукром та олією (на 1 ложку олії дати 1-2 ложки цукру). Порізати свіжі вимиті або мочені яблука, тонко накраяти селери, то все перемішати і кинути дві жмені брусниць (cranberry).

ХРОНІКА ОКРУГ

ОКРУГА НЬЮ-ЙОРК

ХРОНІКА ЗА 1991 РІК

Округа має 15 відділів з 584 членками.

Відділ	Місцевість	Голова
1-ий	Нью-Йорк	Лідія Магун
21-ий	Бруклін	Емілія Ройовська
30-ий	Йонкерс	Надя Цвях
35-ий	Озон Парк	Люба Павлик
62-ий	Глен Спей	Віра Мазяр
64-ий	Нью-Йорк	Ніна Самокіш
71-ий	Джерзі Сіті	Анастасія Сибі
72-ий	Нью-Йорк	Ольга Літепло
82-ий	Нью-Йорк	Ольга Гірна
83-ий	Нью-Йорк	Ірина Мокривська
89-ий	Кергонксон	Стефанія Барановська
95-ий	Кергонксон	Маріянна Заяць
103-ий	Гемпстед	Зеновія Зарицька
113-ий	Нью-Йорк	Христина Шох
119-ий	Йонкерс	Ірена Моцюк

Голова Округної Управи — Надія Савчук

ПРАЦЯ ПО ВІДДІЛАХ

1-ИЙ ВІДДІЛ має 91 членку.

Культурно-освітня референтура: влаштовано просфору, ювілейний бенкет з нагоди 70-ліття Відділу та сходуни з доповідями на теми: "Холестерол — його наслідки та запобіжні дії" (д-р І.Магун), "Примітивне мистецтво малювання на склі" (І. Мачай), "Косметичні поради" (п.Боднар), розповіді членок про відвідини України.

Пресова референтка написала два дописи про імпрези Відділу, які були поміщені у "Свободі" і в "Нашому Житті".

Мистецько-музейна референтура: 15 членок чергувало в Музеї, приєднано 2 членки Музею з-поза Відділу, Відділ є членом і спонсором з вплатою 5,500 дол. і 55 членками.

Суспільна опіка: вислано 15 пачок з книжками, одягом, харчами і ліками до Бразилії, Польщі й України, надано грошові допомоги на різні цілі, разом видано 5,130 дол.

Господарська референтура: членки працювали під час базару у кіоску 1-го Відділу і придбали значні фонди на потреби Відділу.

Референтура зв'язків: установлено контакт з журналом "Кантрі Лівінг" і в зимовому числі цього журналу подано багатий опис українських різдвяних страв і традицій.

21-ИЙ ВІДДІЛ має 30 членок. Відділ відбув 6 сходин управи та 3 ширші сходуни, в програмі яких було: відзначення проголошення самостійности України, відзначення 105-річчя Ольги Дучимінської.

Суспільна опіка: на різні допомогіві цілі (колегія св.Ольги, жертви Чорнобиля тощо) вислано 2,000 дол. На маніфестацію у Вашингтоні Відділ пошив 20 прапорів, виготовив 12 стяжок і жетонів. Вислано 130 деклярацій з підписами громадян до президента Буша із закликом визнати Україну. Відділ є подвійним меценатом Музею.

30-ИЙ ВІДДІЛ має 14 членок. Відділ провів курс виоблювання герданів, веде "Світличку", в якій навчається 11 дітей. В серпні влаштовано базар. На ширших сходунах читано дописи з "Нашого Життя". Влаштовано Андріївський вечір.

35-ИЙ ВІДДІЛ має 24 членки. Проведено курс писання писанок, влаштовано свято незалежности України та "Банко-парті".

62-ИЙ ВІДДІЛ має 45 членок. На ширших сходунах відзначено 120-ту річницю народження Лесі Українки та День Матері. Влаштовано різдвяний та великодній базари.

64-ИЙ ВІДДІЛ має 78 членок. Влаштовано просфору для членок з родинами, а також свячене спільно з 82-им Відділом. В березні влаштовано для ширшої громади вечір "Процес 59-ти" на підставі книжки членки Відділу Люби Проккоп. Проведено дводенний різдвяний базар. Влаштовано для Відділу і ширшої громади "Голодний обід", дохід з якого призначено на акцію МАМА-86.

Суспільна референтура: проведено під церквою збірку на суспільну опіку. Відділ має 4 спонсори стипендійної акції на суму 5,985 дол. Вислано 5 пакетів вітамінів в Україну. Влаштовано ширші сходуни на тему "Я і мій Відділ".

71-ИЙ ВІДДІЛ має 32 членки, Одні ширші сходуни були присвячені темі "Українська жінка-героїня", другі — Дню Матері. Спільно з учнями "Рідної Школи" проведено Шевченківське свято. Влаштовано базар та двічі продаж печива, а в листопаді — традиційну вже Осінню забаву. На запрошення "Марч оф Дайм Фаундейшен" прикрашено в українському стилі ялинку в Конвеншен Гол. Різні організації і групи прикрашували ялинки, а дохід з продажі пішов на ціль "Марч оф Дайм". На етнічному фестивалі у Ліберті парку Відділ влаштував виставку українського народного мистецтва та продаж печива. Проведено біля церкви збірку під кличем "Мама — дитині".

Суспільна референтура: під час свят членки відвідують хворих у шпиталях та старечих домах. Вислано 8 пачок до Бразилії.

72-ИЙ ВІДДІЛ має 32 членки. Відділ відбув вісім сходин. Влаштовано на Союзівці Осінній Равт. Членки писали листи до президента Буша з проханням визнати незалежну Україну.

82-ИЙ ВІДДІЛ має 30 членок. Влаштовано свячене Відділу та для ширшої громади вечір "Чорнобиль — відкрита рана України". На ширших сходунах Відділу були доповіді: про Аллу Горську, "Віра Свенціцька — жінка науки" (С.Гнатенко) та про Ольгу Дучимінську.

83-ИЙ ВІДДІЛ має 62 членки.

Культурно-освітня референтура: на ширших сходунах були такі доповіді: "Уживання косметики" (М.Боднар), "На-

Продовження на 36 стор.

ВІТАЄМО

ВІТАЄМО НОВУ ЧЛЕНКУ 6-ГО ВІДДІЛУ В ЧІКАГО МАРІЙКУ РІД, ЯКА ПРИЙНЯЛА ПОСТ ВИХОВНОЇ РЕФЕРЕНТКИ.

ОКРУЖНИЙ З'ЇЗД ОКРУГИ СУА ДІТРОЙТУ

13 червня ц.р. референтки і голови Відділів зійшлися до домівки СУА. На з'їзді була присутня гостя з Нью-Йорку — голова СУА Марія Савчак. Збори пройшли зорганізовано і послідовно, згідно зі запланованим денним порядком.

Голова номінаційної комісії прочитала список кандидаток (голосували за список, а не поодинокі за особи). Список прийнято одноголосно, він не є заповнений всіма референтками, але новообрана управа має право кооптувати дві референтки: мистецьку і господарську.

До Окружної Управи на 1992-1993 рік увійшли: голова — Наталія Гевко, перша заступниця — Соня Гейзен, друга заступниця голови для справ організа-

ційних — Марта Йованович, третя заступниця голови для справ зв'язків — Мирося Кізіма, протоколярна секретарка — Стефа Оглабляк, кореспонденційна секретарка — Ольга Ласка, англомовна кореспонденційна секретарка — Ірина Прийма, скарбничка — Ірина Шумило. Референтки: фінансова — Марта Шехович, пресова — Олена Панчак, зв'язків — Марічка Никифоряк, суспільної опіки — М. Василькевич, культурно-освітня — Ксеня Антипів, імпрезова — Ірина Тарнавська, виховна — Оріся Лончина, стипендійна — Ліда Колодчин, музейна-архівар — Дарія Конюх. Контрольна комісія: голова — Олена Лісківська, членки — О. Рижій, Е. Ониськів.

"КИЇВСЬКИЙ ВЕЧІР"

Округа СУА міста Дітройту влаштувала одну з найкращих імпрез за останні роки — "Київський вечір". Комітет для підготовки вечора очолила Ірина Тарнавська, культурно-освітня референтка Округи.

У неділю, 7 червня, о 5-ій годині по полудні в залі церкви св. Покрови зібралися союзнянки з родинами і гості, понад 240 осіб. Голова Округи Наталка Гевко привітала присутніх, а І. Тарнавська представила членів комітету і сказала, що нинішній вечір — "це поклін для нашого золотоговерхого Києва, для нашої України".

Вела програму українською і англійською мовами Оля Лісківська, колишній редактор журналу "Наше Життя". Вона згадала про своїх батьків, які родом з Києва. Її мати — голова 81-го Відділу СУА — допомагала у влаштуванні імпрези і навіть напекла смачних київських пиріжків з м'ясом.

Після вступних слів і привітань присутні оглянули гарну декорацію Володимира Дигдали, на якій зображений сріблестий Дніпро у сьйві місяця, вид на Володимирську гору, а вдалині собор св. Софії, сучасні будівлі Києва.

Марія Гарасевич, яка закінчила філологічний факультет Київського університету, літературний критик і літературознавець, автор багатьох наукових праць, у своєму виступі "Привіт столиці" розповіла про Київ, його історію, про архітектурні й історичні пам'ятки

столиці, про трагедію Чорнобиля, про боротьбу українського народу за свою незалежність.

Після цього відбулася мистецька частина. Члени танцювального ансамблю під керівництвом Іванки Драгінди-Кульчицької виконали "Привіт Києву" і "Гетьманський танок" під акомпаньямент бандуристів Петра Китастого і Михайла Сердюка. Вірш В. Сосюри "Київ" віддеклямував Роман Колодчин, студент Вейнського університету. Довголітня членка дітройтської Капелі бандуристів Ольга Денисенко при фортепіановому супроводі Ліди Цісарук виконала дві пісні: "Киеве мій" (слова Д. Луценка, музика І. Шамо) та "Київський вальс" (слова А. Малишка, музика П. Майбороди). Люба та Володимир Щесюки зі Львова виконали дуетом твір К. Стеценка "Мрія", а Ліда і Петро Китасті — пісню В. Івасюка "Ти вернешся" та багато інших. Сподобався всім і вірш Д. Павличка "Клятва" у виконанні Наталки Марущак.

Перед бенкетом настоятель церкви св. Покрови о. протоієрей Микола Невмержицький поблагословив страви, які приготувала пані Євич, а Владика о. Биковець прочитав молитву.

Ірина Тарнавська подякувала всім, хто допоміг у влаштуванні цієї імпрези.

Олена Панчак,
пресова референтка
Округи

43-Й ВІДДІЛ СУА ВШАНУВАВ НАЙСТАРШУ СОЮЗЯНКУ

Сидять (зліва): Анастасія Жилава, Олена Шуприкєвич, Олена Слюзар, Марія Бачинська, Ірина Райнер; стоять: Іванна Осідач, Стефанія Жмуркєвич, Олександра Яцкєвич, Марія Євсєвська, Марія Кузємська, Людмила Чайківська, Анна Максимович.

Seated fr. l.: Anastazia Zhylava, Olena Shyprykevych, Olena Sliuzar, Maria Bachynska, Irena Rainer; Standing: Ivanna Osidach, Stefania Zhmurkevych, Oleksandra Yackevych, Maria Yevsevsky, Maria Kuzemsky, Ludmyla Chaikivsky, Anna Maksymovych.

Майже щороку на початку червня союзнянки 43-го Відділу з Філядельфії їдуть до Вілмінгтону, щоб відвідати нашу найстаршу членку Олену Слюзар. 1-го червня припадає день її народження, а 3-го червня — іменини. Тому в цьому часі ми складаємо їй побажання і висловлюємо пошану. У гарний соняшний день 11 червня ми їхали двома автами з квітами і з радістю у наших серцях на милу зустріч.

Олена Слюзар живе у Вілмінгтоні, Дел., у гарному просторому домі серед квітів і дерев із своїм сином лікарем д-ром Олегом. Цього дня була в неї теж донька Стефа Жмуркєвич з Філядельфії. Пані Олена, яка хворіє на ноги, сиділа у кріслі-візку. На її обличчі виднів усміх, а в очах зворушення.

В імені 43-го Відділу Олену Слюзар привітала І. Райнер словами: "Достойна Ювілятко, Вельмишановна Сеньйорко-Союзнянко, дорога нам всім, Пані Олено! Ми прибули сьогодні до Вас з нагоди Ваших іменин і уродин. З наших минулих відвідин найкращими вписалися в нашій пам'яті відвідини в 1987 році, коли ми обходили Ваше 90-річчя. А сьогодні ми вітаємо Вас вже з 95-річчям. Це гарний і довгий вік, яким наділив Вас Господь в нагороду за Ваше ідейне, трудове і повне посвяти життя. Яке воно було, ми всі знаємо, бо читали у пресі в дописі нашого Відділу.

Від Вашого 90-го до 95-го ювілею багато змінилося у світі, минуло багато часу. Можна сказати, час постарівся на п'ять літ. Але не постарілися Ви, Пані Олено, бо у Вас навантаження літ — це лише втома для тіла, в якому, однак, молодим збереглися ум-розум, відчуження та все внутрішнє життя. Ми

знаємо, яким великим щастям для Вас було відродження соборної, незалежної України. Добрий Господь, що подарував Вам довгий вік, дозволив Вам цього щастя діждатися.

Дорога Пані Олено! Прийміть від союзнянок 43-го Відділу щирі побажання ще довгих літ життя, повного духовної радості, вдовolenня та глибокого внутрішнього щастя".

Відбулося прийняття з тостом і багатолітнім співанням пісень. Голова Відділу Анна Максимович відчитала привіти, які одержала п. Олена з Білого Дому від президента Буша і його дружини Барбари, від губернатора стейту Делавер Міхаєла Кастле, від сенаторів Вілліяма Ротга, мол. і Йозефа Байдена, мол. Також відчитала подяку п. Олени.

Під час розмови з ювіляткою ми переконалися, що вона має знамениту пам'ять, цікавиться справами родинними, суспільними і політичними, читає пресу, пише листи, варить, пече, але... у візочку. При милій гутірці минали хвилини, що змінювалися швидко на години, поки не прийшов час від'їзду додому. Прощаючись з нашою найстаршою союзнянкою 43-го Відділу, ми обіцяли приїхати ще і ще раз, бо кожна зустріч з нею — це винятковий для нас день, день радості і сердечної розмови. Всідаючи до авт, ми бажали дорогій ювілятці ще довгих років життя, багато життєвої снаги та дальших щедрих Божих ласк.

Ірина Райнер,
пресова референтка

В ПАМ'ЯТЬ ДОКТОРА Б. ЦИМБАЛІСТОГО

28 червня ц.р., в річницю смерті бл.п. д-ра Богдана Цимбалістого, 62-ий Відділ СУА під головуванням Ірени Кіндрачук влаштував поминальний обід з мистецькою частиною. Після Служби Божої в церкві св. Володимира в Глен Спей відбулася Панахида, в якій взяло участь багато гостей та місцевих мешканців.

Врочистість відбулася на "Верховині" — оселі Українського Братського Союзу. В гарно прикрашеній залі зібралася велика кількість людей, щоб вшанувати пам'ять покійного.

Крім мешканців Глен Спей було багато гостей — з Головної Управи СУА, Українського Музею, з інших відділів. З Головної Управи була присутня почесна голова СУА Іванна Рожанковська з чоловіком м'ром С. Рожанковським, заступниця голови Головної Управи СУА Оля Гнатейко, голова окружної управи СУА Округу Нью-Йорк Надя Савчук, пані Івашко з чоловіком, голова Управи Українського Музею з Нью-Йорку Тит Геврик, директор Музею Марія Шуст, адміністративний директор Музею Дарія Байко, голова УБ Союзу Іван Олексин і головний секретар Петро Саяк, голова об'єднання в Глен Спей Богдан Кандюк, голова церковного комітету католицької церкви св. Володимира д-р Євген Грабарчук, голова православної церкви свв. Петра й Павла Антін Філімончук. З сусіднього Відділу, з Кергонксону, була присутня голова пані Барановська з багатьма членками СУА. Голова Відділу СУА з Нью-Порту пані Навроцька привітала (через пані Самофал) присутніх, висловила співчуття та надіслала пожертву в сумі 25 дол.

Врочисту трапезу відкрила голова Відділу Ірена Кіндрачук. Після привітання присутніх вона попросила о. Василя Штеленя, настоятеля української католицької церкви св. Володимира, відмовити молитву. Потім попросила до слова почесну голову СУА Іванну Рожанковську, яка прочитала змістовну доповідь. В ній вона охопила колосальну працю Союзу Українок Америки і пов'язала її з невтомною працею для Музею і взагалі для української справи покійного д-ра Б. Цимбалістого. Ініціатором відкриття Музею в Нью-Йорку був Союз Українок Америки, який доклав багато праці для його розвитку. Головою Музею довгі роки був д-р Б. Цимбалістий. Не рахуючись ні з часом, ні зі здоров'ям, віддавав всі сили, щоб зберегти українське мистецтво й культуру, щоб показати американському громадянству, що ми є народ з багатим минулим. Тим більше, що Музей відвідує багато американців і туристичні групи, які дуже захоплені нашим мистецтвом. В кінці доповіді І. Рожанковська звернулася до присутніх з проською допомогти в будівництві нового приміщення Музею.

Після доповіді співак з України Ярослав Гнатюк

проспівав три пісні — "Чуеш, брате мій", "Думи мої" та "Бандуристе, орле сизий". Йому акомпанювала його дружина Світлана. Ольга Линник прочитала власний вірш "В незабутню пам'ять д-ра Богдана Цимбалістого". Після цього був поданий обід, який приготували працівники Українського Братського Союзу.

Голова Відділу Ірена Кіндрачук представила гостей. Потім ті, хто ближче знав голову Музею д-ра Цимбалістого та співпрацював з ним, поділилися споминами про нього.

В кінці трапези Марта Цимбаліста — дружина покійного — з великим зворушенням і сльозами в очах подякувала за гарно влаштовану трапезу на пам'ять її чоловіка, висловила щиру подяку І. Рожанковській за чудову доповідь, співакові Я. Гнатюкові та всім тим, хто спричинився до цього відзначення і взяв у ньому участь.

Не можна не згадати про прекрасну мистецьку виставку, яку влаштувала мистецька референтка 62-го Відділу Галина Кандюк. Це були вишивані серветки, подушки, колекція ляльок в українських строях та кераміка. Подиву гідні вишивки — праці рук Г. Кандюк, а також прекрасна виставка Арки Оленської-Петришин привертала увагу присутніх. Одну з картин А. Петришин подарувала на користь Музею. Картина відразу була розіграна.

З приводу річниці бл.п. д-ра Б. Цимбалістого 62-ий Відділ СУА в Глен Спей пожертвував на Український Музей 1,000 дол. Були пожертви від відділів та окремих осіб — разом 2,500 дол.

На закінчення о. В. Штеленя відмовив молитву, а голова І. Кіндрачук ще раз подякувала всім присутнім.

Ольга Линник

"ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ" ЧИКАГ'СЬКОЇ ОКРУГИ СУА

Недільний день 28 червня був блакитно-соняшний і погідний, ніби вимріяний для успіху щорічної імпрези чикагської Округи Союзу Українок Америки — "Дня союзянки", яку влаштовують над мальовничим Круглим озером біля Чикаго. Зелень тінистих дерев і кущів, погідне плесо озера, чистий подув вітру здалека від задимленого міста був тією оазою, яка щороку притягує численних гостей з Чикаго і околиці. Діловий комітет під проводом Віри Хрептовської, членки 74-го Відділу, цілком вив'язався зі своїм нелегким завданням. Відчувалося вміло організовану і добре скоординовану працю окремих ділянок імпрези. Найбільш активними у підготовці і переведенні дня були голова Округи А. Хариш, її заступниці О. Харкевич і М. Дорожинська, І. Попович,

С. Форович, а також голови окремих відділів СУА.

Польову Службу Богу відправив о. Андрій Шагала, ЧСВВ (катедра о. Миколая). У проповіді він порушив тему любови ближнього і пов'язав її з жертвенною працею союзнянок. Співав хор церкви свв. Володимира і Ольги під диригентурою мгр Наді Савин. У розваговій частині програми відбувся показ купелевих строїв (купальників), починаючи від 1980 року аж по сьогоднішній час. Їх фахово пошила Люба Шеремета, членка 22-го Відділу, моделювали з успіхом молоді (і чарівні!) союзнянки, презентувала їх Люба Калін, членка 29-го Відділу. Дітворі на радість показував різні чародійні штуки "сміхунець" (фаховий американський штукар) і обдарував їх кольоровими бальонами.

Важливою частиною імпрези, а зокрема цієї, "на вільному повітрі", є кухня, і цим разом, як і завжди, союзнянки спільними силами дуже успішно вив'язалися зі своїм "гастрономічним" завданням. Меню було кожному до вподоби: борщ (привезений союзнянками з Мілвокі), вареники (аж з далекого Геммонду, Індіана), ковбаса з капустою, голубці, зрази

(роблені руками самої голови Округи!), крім того, членки 29-го Відділу надворі смажили для гостей січеники і ковбаски. Солодке печиво було дуже вибагливе, домашнього виробу, Льотерія, яку організували Віра Трощук та Марія Боднарук, була популярною — цікаві картини, кераміка, писанки були цінними виграшами у кінцевій розгрівці.

Атмосфера дня була справді приємна. Крім старших гостей можна було бачити багато молодих подруж з дітьми, а навіть з немовлятами. Особливо гамірно було над озером — дітвора купалася, бавилася в піску, молодь грала в теніса, старші гурторили, зустрівши друзів і знайомих.

Високо під блакитним небом лунали з гучномовців мелодії популярних українських пісень (дехто казав, що заголосно).

Здавалося, що серед щоденних турбот і світових конфліктів час затримався на мить і дозволив нам провести ще один гарний, пам'ятний день. І за це належить щира подяка чикагській Окрузі СУА.

Мирослава Шевчик,
пресова референтка 22-го Відділу СУА

МИШИГЕНСЬКИЙ ПАНТЕОН СЛАВИ

31 березня ц.р. Мишигенська Студійна Жіноча Асоціація влаштувала зустріч з жінками метрополітального Дітройту, які були прийняті до Пантеону Слави в Ленсінгу. Очевидно, що серед них була і д-р Маруся Бек, яка запросила своїх особистих гостей, щоб разом з нею провести цей вечір. У нашій групі були голова Округи Наталка Гевко, Софія Андерсон з дочкою Оленою Міллер, д-р Марічка Балтарович, адвокат Марта Ременюк і Оріся Лончина. Д-р М. Бек представила нас голові Асоціації д-р Гледис Беквиз, яка запам'ятала нас, союзнянок, зі святкування у Ленсінгу. Зустріч не була надто формальна, тому випала нагода познайомитися з деякими визначними жінками, яких опісля представила д-р Г. Беквиз. Коли прийшла черга на д-р Марусю Бек, голова не забула згадати і про її діяльність в українській громаді. Серед визначних жінок була також відома союзнянка Марта Грифиц, колишня віце-губернатор нашого стейту, яка не пожаліла труду прийти на наш конвенційний бенкет у 1990 р.

А потім ми довідалися, що Асоціація має фінансові труднощі, і тому постановила створити постійний фонд, щоб могли продовжувати свою корисну діяльність і мати змогу утримувати свій будинок Мишигенський Жіночий Історичний Центр та Пантеон Слави. Голова д-р Г. Беквиз запрошувала відвідувати їхній центр, отже ми постановили влаштувати поїздки наших членок до Ленсінгу.

Ми дуже вдячні д-р Марусі за запрошення. Ми

Зліва: Наталія Гевко, Дороти Капістак-Райлі, д-р Маруся Бек, Оріся Лончина.
Fr. l.: Natalia Hewko, Dorothy Comstock-Riley, Dr. Marusia Beck, Orysia Lonchyna.

ще раз мали змогу побачити, що "наша Маруся Бек" має багато приятелів у визначних колах американського світу, серед якого завжди пропагувала й дала пропагує українські справи. Пані Маруся хоче й нас з ними познайомити, бо вона добре розуміє, що нам треба мати якнайбільше приятелів.

У товариській та приємній атмосфері час швидко проминув і нам жаль було закінчувати такі цікаві та корисні розмови, тож і не дивно, що наша група була однією з останніх, які залишали елегантну залю "Комюніті Гавз" у Бірмінгемі.

Оріся Лончина

У 1993 р. журналові "Наше Життя" сповниться 50 років. Своїми датками на Пресовий Фонд підтримаймо журнал та допоможемо гідно відзначити його золотий ювілей.

82-ий ВІДДІЛ СУА В НЬЮ-ЙОРКУ ЩИРО ВІТАЄ ЧЛЕНКУ ОЛЕНУ НАЗАР ЗІ СТОЛІТНІМ ЮВІЛЕЄМ. З ЦІЄЇ НАГОДИ ВІДДІЛ ЖЕРТВУЄ 25.00 ДОЛ. НА ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ "НАШЕ ЖИТТЯ"

ПРЕСОВИЙ ФОНД

З РІЗНИХ НАГОД

З нагоди одержаного цінного дарунку від 90-го Відділу СУА, ляльок і матеріалів для лялькового театру "Червона Шапочка" складаємо 50.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

75-ий Відділ СУА

Управа 29-го Відділу СУА в Чикаго дякує усім приятелям за передплату журналу з-поза Відділу, д-р Таїсі Бровар за 10.00 дол. та Зені Литвишин за 15.00 дол., які вони зложили на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. Стефанії Надрагі, мами нашої членки Уляни Сусь, складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 78-го Відділу СУА
у Вашингтоні

Замість квітів на могилу нашої членки бл.п. Стефанії Кухарської складаємо 25.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

1-ий Відділ СУА в Нью-Йорку

Замість квітів на свіжу могилу дорогої кузинки бл.п. Стефанії Масної-Ягубовської складають 100.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя"

Нуся Сливка з родиною в Дітройті

В блаженну пам'ять моєї дорогої сестри Марії Ліневич складаю 40.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Ірина Белей

Замість квітів на свіжу могилу нашої дорогої кузинки бл.п. Ольги Пеленської складаємо 30.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя".

Інж. Роман і Люба Раковські

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. Левка Гординського, сина членки 63-го Відділу СУА в Дітройті Васі Гординської, складаємо 15.00 дол. на Пресовий Фонд журналу "Наше Життя", а мамі і родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Ірена Білинська, Х. Томків з дочкою
Мартою і сином Андрієм та нареченою
Мартою Несторович

УСМІХНИСЬ!

ПІВБІДИ

Купила жінка ковбасу, аби чоловік не знав, і половину з'їла, а половину сховала під подушки. А чоловік, як знайшов, та й другу половину з'їв. А жінка ходить, все п'є воду та й говорить:

— Якась біда, п'ється вода!

А чоловік каже:

— Дай мені води, бо і я з'їв півбіди.

ПОХВАЛИВСЯ

Одружилось двоє молодих людей і умовляються, що будуть вірні один одному. А коли зрадить хто — то кине пшонину в скриньку-скарбничку.

Прошло багато років. Обоє вони постаріли. І вирішили перевірити, хто з них був вірнішим. Відкрили дідову скарбничку, а там п'ять пшонин. Відкрили бабину — там тільки три.

— Бач, бабусю, а я все-таки більше від тебе гульнув, — хвалиться дід.

— Та знаєш, дідусю, як не було у нас пшона, так я з своєї скарбнички двічі кашу зварила.

"Жінка" ч. 3 1992 р.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ ВІДДІЛІВ

29-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. 500 ГЕРОЇНЬ КІНГІРІ

Річні загальні збори 29-го Відділу СУА ім. 500 героїнь Кінг'ірі в Чикаго відбулися 4 лютого. Головою зборів була Люба Калін, секретарками — Віра Маркевич і Оксана Роздольська. Окружну управу репрезентувала її голова Анастасія Хариш.

Нову управу вибрано в такому складі: голова — Оксана Ванджуря, заступниця голови — Юлія Кокорудз, протоколярна секретарка — Оксана Роздольська, кореспонденційна секретарка — Віра Маркевич, скарбничка — Оксана Весоловська.

Референтки: фінансова — Оксана Марчук, культурно-освітня — Юлія Кокорудз, організаційна — Люба Калін, стипендій — Віра Трощук (голова) і Марія Боднарчук, пресою і архіву — Галина Коленська, господарська — Оксана Добровольська, радіо — Ірена Олексюк, музейно-мистецька — Наталія Масник, видавничого фонду — Дарія Ярошевич.

Контрольна комісія: Оксана Роздольська — голова, Ольга Дяченко і Дарія Ярошевич — членки.

Галина Коленська,
пресова референтка

СТИПЕНДІЙНА АКЦІЯ СУА

за час від 1 січня до 30 червня 1992 р.

- 5,000.00 дол.** — Стефан і Володимира Сливоцькі (64);
4,408.84 дол. — Н.Н. (86);
3,800.00 дол. — Павла Лодинська (66);
2,700.00 дол. — Ірина Гриневич (66);
по 1,000.00 дол. — Орест, Марія, Надія і Петро Коропеї,
Кн., Христина Балко-Сливоцька, Ма.;
960.00 дол. — 119-ий Відділ СУА;
800.00 дол. — Міра Залуцька (78);
700.00 дол. — В. і М. Коці (65), Микола Савчин, Н.-Й.,
Анна Скібіцька, Вис.;
625.00 дол. — 22-ий Відділ СУА;
605.00 дол. — д-р В. і Н. Шкільники (33);
по 600.00 дол. — Анна Еплгейт (86), Богдан і Анна
Кравчуки (86);
по 550.00 дол. — д-р А. і М. Мацюраки (74), Мирон
Панасюк, Мі.,
515.00 дол. — In memory of Julia Masnyj;
505.00 дол. — Наталія Татунчак (43);
по 500.00 дол. — Петро Кузьма (86), ЛаКаїссе Банк Мон-
треал (БУК), "Самопоміч" Кредитівка Ньюарк, Н.-Дж., Бог-
дан Сова (66), Іван і Мері Сова (66), Сестрицтво Св.
Покрови, Австралія;
485.00 дол. — д-р Стефан Стецура (33);
480.00 дол. — Ярослава Левицька, Мо.;
по 450.00 дол. — д-р Оксана Фольварків, Іл., Василь
Гіна (66), Микола і Енн Мурина (66);
по 400.00 дол. — М. і Л. Домбровські, Австралія, д-р
Роман Дикун (84), Неоніла Кліш, Па., в пам'ять д-р Міри
Сагайдак (33), Іван і Галина Панчаки, Мі., 107-ий Відділ
СУА;
380.00 дол. — Данило і Люба Більовщуки (4);
360.00 дол. — 62-ий Відділ СУА;
355.00 дол. — 113-ий Відділ СУА;
по 350.00 дол. — Мирон Білас, Па., д-р Роман Дачкевич
(22), Модест і Любов Осадци, Па., Sacred Heart Soc. Youn-
kers, NY., Steffi Sarvady, Мі., "Самопоміч" Філяделфія (43),
Зенон і Марта Василькевичі (76), 4-ий Відділ СУА;
340.00 дол. — в пам'ять Олександра Кузишина;
325.00 дол. — Е. і В. Михайліві (91);
320.00 дол. — д-р Н.Теребус-Кмета, Н.-Й.;
310.00 дол. — Осип і Ярослава Гапії (62);
по 300.00 дол. — Теодор Бонтабік (68), Стефан Бойчук
(78), Роман і Теодора Бриттани (82), J&D Wylder (72), Надія
Л. Хойнацька (84), Володимир і Уляна Дячуки, Н.-Дж., д-р
Олександр і Ярослава Гудзяки (68), Sophia Gulick (33),
Йоанна Гентош, Па., Іван Яринюк (76), Анна Куцан, Іл.,
Михайло Кучер, Н.-Й., Віра Левицька, Н.-Й., Анна Литвин,
Н.-Дж., Микола і Ольга Павліви (34), д-р Кость і Ака
Перейми (82), Bette Quackenbush, N.Y., Віра Шехович (83),
Марта Шиприкевич (67), Ірена Старожитник (65), Гнат і
Орися Стефаніві, Ва., Український Вест Сайд Клуб (47),
Відділи СУА: 1-ий, 5-ий, 32-ий, 50-ий, 86-ий;
280.00 дол. — Іван і Барбара Половчаки (70);
по 275.00 дол. — Люба Лапичак-Лесько (86), Мирослав
і Люба Прокопи (64), Богдан і Христина Турченко (90),
д-р А. і Д. Якубовичі (99);
285.00 дол. — Рома Шуган (104);
по 260.00 дол. — Люба Артимишин (64), Ярослав і
Ольга Чипаки (70), Оксана Стеранка (86), Ірена Шавалюк
(23), 63-ий Відділ СУА;
по 255.00 дол. — MacKarbonik (108), Ярослав Яцковський
(57), 13-ий Відділ СУА;
253.00 дол. — Лідія Стасюк (82);
по 250.00 дол. — Анна М. Андріюк, Н.-Й., Оксана
Бачинська і Тетяна Кісь, Н.-Дж., д-р Роман Білик (47), о.
Джордж Бінковський (21), Евдокія Блавацька, Па., Воло-
димир і Катруся Воловодюки (86), Марта Войтович, Ві.,
Зеновія Воробець (28): д-р Маріян Р. Демус (84), С. Ду-
санівська (49), д-р В. і О. Фединаки (84), Patric & Elizabeth
Greber, N.J., Наталія Гуран (47), Ірена Гаврилів (43), Наталія
Григорчук (29), Ірена Зінич (108), Марія Жмуркевич, д-р
Роман і д-р Лідія Керницькі (4), Ліда Колодчин (76), Хри-
стина Ковч (47), Анна Кравчук, Фл., (86), Ярослава Кукіль
(93), Дарія Курилко (86), Марта Куземська-Лесюк (43), Орест
і Оксана Кузьми (93), Анна Максимович (43), Вальтер
Маркевич (11), Стефан Матковський (120), Ольга Мочула
(70), Василь Миколинський (БУК), Катерина Мисько (89),
Сидір і Євгенія Новаківські, Па., Порфірій і Тамара Па-
нкевичі (65), Олена Папіж (81), д-р Мирослав Перейма (49),
Іван і Христина Плюти (13), Андрій і Таїсса Раки (83),
"Самопоміч" Асоціація, Пассейк (70), "Самопоміч" Асоціація,
Рочестер (47), д-р Борис і Марта Шміглі (47), St. Michael's
Ukr. Catholic Guild (93), Ольга Стеткевич (93), Алекс й Ірена
Ховайли (62), Данило і Ліна Хромовські (4), Д. і Х. Яворські
(70), Ірена Яворська (86), Відділи СУА: 26-ий, 76-ий, 91-ий,
93-ий, 100-ий, 121-ий;
по 225.00 дол. — Вася Гординська (63), Юрій і Рома
Нестори, Австралія;
по 220.00 дол. — Олена Бобиляк (70), д-р Петро і Леся
Гої (1), Лев й Ірина Кушніри (67), Віктор й Ірена Ліси (64), в
пам'ять Романа Іванчишина (82), д-р Зенон й Ірена Ми-
хайлюки (47), хор Св. Михаїла в Йонкерсі (119), Галина
Шембель, Н.-Й., 8-ий Відділ СУА;
по 215.00 дол. — Орест і Сузанна Казанівські (29), 38-ий
Відділ СУА;
по 210.00 дол. — Богданна Більовщук (4), Борис Галаган
(83), Люба Геромнімон (22), Василь і Анна Федораки (49),
Дарія Менцінська (22), Олена Площанська (70), Марта
Цимбаліста (62), д-р Олександра Ярош (28), 62-ий Відділ
СУА;
по 205.00 дол. — інж. Р. Грабець (33), Н.Н. (33), Укра-
їнська Кредитівка Монреаль (БУК), 33-ий Відділ СУА;
200.00 дол. — д-р Лідія Балтарович (Окр. Діт.), д-р
Марія А. Балтарович (Окр. Діт.), д-р Рей і Надія Берген-
стоки (97), Олександра Боб'як (1), Ірена Боднар (29), Василь
і Наталія Бродовичі, Монреаль (БУК), д-р Андрій і Марта
Войтовичі (68), Василь Воронка, Н.-Дж., д-р Віктор і д-р
Бетсі Децики (86), д-р Марко й Ірена Демуси (29), д-р А. й І.
Горчинські (29), Фирст Сек. Банк (29), Steven & Frances
Naessly, N.J., Анна Ганицька (49), Олександр Гартлер (29),
д-р В. й І. Гординські, Н.-Дж., Іван Заяць, Монреаль (БУК),
Ірена Капустинська (93), Ірена Кліш (29), Галина Костюк
(11), Ольга Крехтяк (22), Ліга Українських Католицьких
Жінок, Монреаль (БУК), Rosemarie Sandry Lodge, N.J.,
Марта Ломаґа (93), Михайло і д-р Уляна Лози (49), Во-
лодимир і Лідія Магуни (1), Melanie Mazzorana, N.J., Гри-
горій Мельник (9), Микола І. Мілянич (93), д-р Л. і О.
Мурські (84), Мері Л. Никифоряк (Окр. Діт.), Софія Орняк
(28), Володимир Остапак (83), Олександра Павлишин, Ав-
стралія, Іван і Анна Поручинські (98), в пам'ять Е. Притули
(59), Наталія Пуйда (43), Володимира Садівник, Н.-Дж.,
Клавдія Салук (71), "Самопоміч" Кредитівка, Чикаґо (29),
д-р Роман і Гелена Сосенки (84), Стефанія Стасишин (93),
д-р Євген і Ніля Стецьківи (49), д-р Люба Стефанівська, Н.-

Дж., Лідія Ткачук (29), Віра Трошук (29), Ірена Чайковська (93), Нестор і Ольга Червінські (47), Стефан Чучук (74), Мирон і Дарія Ярославичі (29), Лідія Яців (89), Іриней та Оленка Юрчуки (86), Відділи СУА: 24-ий, 67-ий, 74-ий, 108-ий, 115-ий;

165.00 дол. — Надія Мандрусак (28);

по 150.00 дол. — Монреаль (БУК), в пам'ять Василя Морського-Тимчини (22), Ю. і Н. Цегельські (91);

по 125.00 дол. — Іванка Бачинська (БУК), Марія Дзєрович (БУК), Филип Сотник, Мі.;

115.00 дол. — Віра Мицьо (86);

по 105.00 дол. — в пам'ять Павлини і Антона Демкович-Добрянських (28), Раїса Руденко, Н.-Дж.;

по 100.00 дол. — Оксана Ванджура (29), Кейсі Цісик, Н.-Й., Іван Драгун, Кал., Марія Дранка (49), С. і З. Душенки (49), Antonio & Yolanda Fernandez, N.J., Андрій і Ярина Гарасовські (29), Богдан і Ірена Глушевські, Н.-Й., д-р Ярослав і Іванна Клими (82), Ярослава Лабка (11), Дмитро Ленчовський, Австралія, М. Левчик (49), Василь і Анна Мельники (49), в пам'ять Анастазії Мисишин, Ма., Е.К. Панасюк (11), Євген Романюк, Де., Оксана Салдит (49), М. Славич, Австралія, Микола Шкрабала (49) у світлу пам'ять Іванни Бачинської.

по 90.00 дол. — Петро Гоголь, Австралія, Юрко Гирич, Австралія, Богдан Лিনিшин, Австралія;

75.00 дол. — Стефан і Галина Кіхтани, Техас, Ольга Вандергупф, Н.-Дж.;

60.00 дол. — Клюб Бриджістів (93);

55.00 дол. — Марія Гавалко (33);

по 50.00 дол. — Стефан Богданович (21), Peter & Helen Bosy (47), Vestal Publishing Co Inc. N.J., Metro M. Chrepta, N.J., Holy Trinity Ukr. Youth, PA., Б. Лазірко, Н.-Дж., Софія Любич, Австралія, д-р Леонідас Мостович, Ки., Стефанія Осадца (49), Симон і Анна Родомські, Н.-Дж., Стефан і Іванна Рожанковські (64), Неоніла Сайкевич (49), А.Т. Serfin, N.J., Софія Темницька (86);

по 40.00 дол. — Наталія Даниленко, Н.-Дж., Мирон і Ольга Гнатейки (86);

30.00 дол. — Анна Поліщук (49);

по 25.00 дол. — Богдан і Ізидора Боярські (28), Ярослава Борачок (49), Dr. Thomas J. Fria & Kathi Kurmin, N.J. Марта Кравець, Н.-Дж., Катерина Мінкевич, Н.-Дж., Таня Паславська (49), Українська Кредитівка, Рочестер (47), Мирон й Ірена Руснаки (47), Ярослав Степанків, Володимир і Христіна Сизоненки, Богданна Топольницька (49), Admir John Zakapuz, US Navy Ret, N.J. Hanna Zyruk;

23.00 дол. — Мирон і Ольга Лапки, Австралія.,

по 20.00 дол. — Маруся Борковська (75), Христіна Бровн (49), Наталія Чапленко (28), Володимир Децик, Ар., Анна Екерт, Дмитро і Анна Фучили, Н.-Дж., Марія Горбачук (49), Катерина Куцина, Н.-Дж., Ольга Кузишин (100), John & Patricia Lucyk, N.J., Rita & Ray Oberleitner (98), Софія Пітьо, Н.-Дж., Одарка Полянська (86), Зенон і д-р Теодозія Савицькі (119), Мирон і Мирослава Сірі (4), Анна Зенків (49);

по 15.00 дол. — Лідія Геча, Н.-Дж., Ольга Горбак, Н.-Дж.;

по 10.00 дол. — Мирон і Зіновія Бураки, Н.-Дж., Катерина Ганусяк (49), Mkola & Marion Holinaty, N.J., Стефан Гук (28), Зорянна Клюфас, Н.-Дж., Jeanette Reinhard, N.J., A Skolar, N.J., Stephen & Stella Sorochtey (47), Joseph & Rose Trush, N.J.;

по 5.00 дол. — Емілія Цяпка (28), Gregory & Linda Shannon, NJ.

Enclosed herenin please find contributions made in memory of Julia Masnyj to the UNWLA Inc Scholarship Fund totaling \$515.00:

200.00 — Family Masnyj;

50.00 — Maria and Roman Borkowski of Yonkers, Taras and Maria Borkowski of New York, Stephen and Roxolana Misilo of Milburn, N.J., Mr. & Mrs. Ushak of Tenafly, NJ (Zenus Data);

30.00 — Orest Pobihushka of New York, Waldo Mar Ostashevski)

25.00 — Bohdan Pylypys of New York

20.00 — Dora Genza of New York;

10.00 — Nadia Sawczuk of New York;

Please continue your good work.

Zenon B. Masnyj, Esq

В пам'ять великих добродіїв молоді **бл.п. Павлини і Антона Демкович-Добрянських** пересилаю продовження стипендії через 28-ий Відділ СУА.

Надія Бігун

Замість квітів на свіжу могилу **Василя Морського-Тимчини** з Вербиці, повіт Рава-Руська, складаю **150.00 дол.** до Стипендійного Фонду СУА через 22-ий Відділ СУА.

Любомира Огаренко,
членка 22-го Відділу СУА

Замість квітів на могилу **бл.п. Олександра Кузишина**, батька Люби Більовшук, членки 4-го Відділу СУА та адміністраторки Стипендійного бюро СУА, такі особи зложили **340.00 дол.** до Стипендійного Фонду СУА:

100.00 дол. — Богдан і Анна Кравчуки,

по 50.00 дол. — Анна Еплгейт, д-р Роман і д-р Лідія Кермицькі;

по 25.00 дол. — Богдан і Катя Куцини, Пласт Прият Нью-Брансвик, Н.-Дж., Ростислав і Галина Ратичі, Robert & Deborah Drvostep, FL.,

20.00 дол. — Юрій і Оріся Яцусі, Наталія Чапленко.

В пам'ять матері, **бл.п. Валентини Ворони**, в сьому річницю її смерті пересилаю **300.00 дол.** на продовження спонсорування Одеси Волошук у Бразилії через 84-ий Відділ СУА.

Надія Л. Хойнацька

В пам'ять моєї матері, **бл.п. д-р Міри Сагайдак** складаю **400.00 дол.** до Стипендійного Фонду СУА для стипендіатів через 33-ій Відділ СУА.

д-р Стефан Сагайдак

Посилаю чек на суму **100.00 дол.** до Стипендійного Фонду СУА в пам'ять моєї незабутньої мами, **бл.п. Анастазії Мисишин**, довголітньої спонсорки та прихильниці Стипендійної Акції СУА.

Маріянна Мисишин,
Спрінгфілд, Ма.

В пам'ять незабутнього сина, **Романа Іванчишина**, залучую чек в сумі **205.00 дол.** на продовження стипендії для богослова через 82-ий Відділ СУА.

Ірина Іванчишин

Щиро дякуємо!

Оріся М. Яцусь,
скарбничка комісії стипендій СУА

Анна Кравчук,
референтка стипендій СУА

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ТРИВАЛІ ФОНДИ

На Тривалий Фонд **Миколи і Марії Стисловичів та Анни Байко 2,600.00 дол.** зложила компанія IBM, дорівнюючи пожертву Оксани Байко.

ЗАГАЛЬНІ ПОЖЕРТВИ

По 500.00 дол. на виставку мистця Петра Холодного зложили Стефан й Іванна Рожанковські, Вікторія Новотна;
250.00 дол. — Федеральна Кредитова Кооператива СУМА (Йонкерс);

по 200.00 дол. — Мира Залуцька, Тетяна Тершаковець;

по 100.00 дол. — IBM, дорівнюючи пожертву А. Х. Коцибали, М. В. Заяць, Ярослава Пацлавська, М. П. Коць, Теодозій і Ольга Зазулі, Стефанія Цегельська, Іванна Яворська, д-р Олег Слюзар, Тит і Софія Геврики, Ярослав і Катря Червоняки, Гелена Кастрл, Оксана Тритяк;

по 50.00 дол. — д-р Осип Данко, д-р Денис і Мирослава Стахів, Анастасія Сочинська, Марія і Надія Касянчуки, Ярослава Яросевич, Вячеслав Цетенко, Микола і Стефанія Чорні, С. Дроздовська, д-р Олександр Стрільбицький, Зеновія Воробець, д-р Оксана Фолварків, Еверет Л. Гарднер, мол., Петро й Ілона Шиприкевичі, Орест і Христина Ганаси, д-р Стефан і Тамара Тимківи, Марта Рудик, Лідія Білоус, Ярослав і Ярослава Букачевські, Іван і Марія Круги, о. Павло і Віра Лабінські, Наталія Слюзар, Ольга Левицька, Вікторія Новотна;

по 30.00 дол. — Софія Салдан, Василь Воронка, Ярослав й Ірена Качанівські, Роман і Анна Байляки;

40.00 дол. — Любов Дражевська;

по 25.00 дол. — Марія Андрусак, Олена Гомзак, Меланія Соренсон, Марія Цап, Аполінарія Осадца, Остап і Богданна Винники, Іван і Марія Фізери, Марія Любов Папроцька, Андрій Андреюк, Ексон Корп., дорівнюючи даток Анни Лемп, Ярема і Тереса Ракочі, Ольга Маришук-Кандел;

по 20.00 дол. — Євгенія Рубчак, Анна Бойчук, Мирослава Белей, Іван Жук, Семен Королишин, Н. Пазуняк, Пелагія Кучкуда, Теодозія Гурик, Володимир Черевко, Роман Іваницький, Осип Вибачинський, Любомир і Оксана Крушельницькі, д-р Тарас і Любов Шегєдини, Юрій і Надія Цегельські, Роман Маринович, Валентина Юрченко, Таїса Богданська, Ярослав і Галина Оберишини, Володимир і Дарія Ломницькі, Осип і Ольга Боби, Мирослава Савчак, 1-ий Відділ СУА, Софія Кульчицька, Ганна Журик, Володимир Столярський;

по 15.00 дол. — Наталка Масюк, Олександра Кулинич, Юліан Бачинський, Дарія Яросевич, Оксана Луцька, Олена Качала, Ангеліна Матушевська, Валентина Третяк;

по 10.00 дол. — Олександр Кобаса, Андрій Стахів, Ольга Чапля, Оксана Бачинська, Василь Рабарський, Євген Лака, Іван Петро Гарбера, Анна Сташко, Микола Хом'як, Омелян Урбанський, д-р Василь Рудко, Юрій С. Кравець, Ірена Гунзе;

8.00 дол. — Євдокія Климишин;

по 5.00 дол. — М. Гумовський, Оксана Бачинська, Євгенія Цимбала, Петро і Ольга Гурські, Л. Турчак, Юрій і Ольга Диби.

БУДІВЕЛЬНИЙ ФОНД

по 500.00 дол. — Ігор і д-р Любомира Коцури, Меланія Банах і А. Маркевич, 93-й Відділ СУА;

по 225.00 дол. — АТ і Т, дорівнюючи пожертву Е. Фрейд, Л. Оган, О. Громоко, А. Робертс, Л. Міллер;

по 100.00 дол. — В. і С. Могучі, Володимир Буцjak, Мирослав і Люба Прокопи, Беверлі Ліга;

по 50.00 дол. — Марія Савицька, Марта Цимбаліста;

40.00 дол. — Василь і Анна Федораки;

30.00 дол. — Стефанія Пурій;

по 25.00 дол. — Мая Карбонік, Пфізер Корп., дорівнюючи даток Івана Гулича, Галина і Зенон Коханівські;

15.00 дол. — Ірена Балута;

10.00 дол. — Софія Аурам.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

На свіжу могилу **бл.п. Родія Герця** на Український Музей **25.00 дол.** складає **Люба Ярмак**, а родині висловлює найщиріші співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Романа Кравцева 25.00 дол.** на Український Музей складає **Марія Палідор**.

Згідно з волею нашої найдорожчої мами **бл.п. Марії Погорецької 100.00 дол.** на Український Музей складають **Лариса і Адріан Долинські**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Михайла Зелика** на Український Музей **25.00 дол.** складає **Ольга Трачук**.

100.00 дол. в пам'ять **бл.п. мистця Петра Холодного** на Український Музей складає **Вікторія Новотна** з Флориди.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Константина Кебала** на Український Музей складають **50.00 дол. Володимир і Лідія Магуни**, а родині висловлюють щирі співчуття.

Замість квітів в пам'ять **бл.п. Б. Цимбалістого** на Український Музей **100.00 дол.** складає **Джін Голубович** (Канада).

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Єви Грицик членкині 27-го Відділу СУА ім. О. Басараб**, Піттсбург, складають на Український Музей **35.00 дол.**

У пам'ять моїх дорогих родичів **о. Миколи і Марії з Гошовських-Бобилляк 1,000.00 дол.** на фонд будови Українського Музею в Нью-Йорку складає **Олена Бобилляк**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Юлії Демчук** на Український Музей складають: 30.00 дол. — Марія Демчук, 25.00 дол. — Божена Бжезінська, по 20.00 дол. — Таня Хом'як, В. і М. Боярські, по 10.00 дол. — Оліна Папроцька, Т. і М. Василяки, Ю. Тиховський, Т. Марушак, Т. і І. Клебани.

В пам'ять **бл.п. д-ра Константина Кебала** на Український Музей зложили: 100.00 дол. — Ярослав і Калина Козаки, по 50.00 дол. — Микола Лебідь, Карло і Пірл Філди, д-р Осип Данко, 30.00 дол. — Оріся Довганик, по 25.00 дол. — Селма Горовіц, Роман і Ольга Івасівки, Мирослав і Люба Прокопи.

У світлу пам'ять **бл.п. Батька пані Цікало, 50.00 дол.** на Український Музей зложила **Оксана Тритяк**.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Стефи Масної-Ягубовської 25.00 дол.** на потреби Українського Музею складають **Ралф і Зірка Галли**, а родині висловлюють щире співчуття.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Стефи Масної-Ягубовської 25.00 дол.** на Український Музей складає **Люба Фірчук**, а родині висловлює щире співчуття.

Фонд допомоги дітям і молоді — жертвам Чорнобиля

Вшановуючи пам'ять **бл.п. Володимира Запаранюка**, чоловіка членки 57-го Відділу п. Орисі, приятелі і знайомі разом з нею зложили через СУА на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля **550.00 дол.**

У 25-ту річницю смерті дорогого батька **бл.п. Мирона Михайлова** складаю **100.00 дол.** через 95-ий Відділ СУА на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Тетяна Гарт

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Павла Сидора** **100.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля складає

д-р Ольга Надяк

Замість квітів на могилу нашої незабутньої **Зени Рихтицької** складаємо **100.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Калина і д-р Олег Снилики

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Гната Балазюка**, чоловіка нашої почесної членки Дарії, складаємо **25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Управа і членки 91-го Відділу СУА
в Бетлегемі, Па.

Замість квітів на свіжу могилу **Рона Йовста**, чоловіка нашої скарбнички Миросі, складаємо **25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля, а Миросі та родині висловлюємо щирі співчуття.

Управа і членки 91-го Відділу СУА
в Бетлегемі, Па.

У пам'ять **бл.п. д-ра Михайла Снігуровича** **25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля складають

Валентина і Леонід Чудовські

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Богдана Колатала** **25.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля складає

Марія Юркевич

В пам'ять **бл.п. Василя Бабія** складаємо **20.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля, а родині висловлюємо ширі співчуття.

Іванна Талапац і Марія Світій

В пам'ять **бл.п. Зенові Рихтицької з Матлів** **20.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля складають

д-р Василь і д-р Дарія Маркусі

З нагоди 40-ліття 33-го Відділу СУА ім. Лесі Українки в Клівленді складаю **40.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Євгенія Фандерис,
членка 33-го Відділу

Висловлюю подяку 33 Відділові за пам'ять під час моєї недуги. З тієї нагоди складаю **20.00 дол.** на Фонд Допомоги Дітям і Молоді — жертвам Чорнобиля.

Ярослава Гергель
членка 33-го Відділу

СУСПІЛЬНА ОПІКА — ПОМІЧ ПОТРЕБУЮЧИМ В УКРАЇНІ

В пам'ять сестри **бл.п. Марії Залітач** дарую **1000.00 дол.** на суспільну опіку — поміч потребуючим в Україні.

Стефанія Залітач

В пам'ять **бл.п. Марії Мороз-Сосняк** складають **100 дол.** на суспільну опіку — поміч потребуючим в Україні

Анна і Григорій Гіни

У пам'ять **сл.п. Михайла Зелика** **20.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею через 64-ий Відділ СУА складає **Слава Стасюк.**

У світлу пам'ять **бл.п. Степана Чуми і Михайла Зелика** **50.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею складає **Лідія Крушельницька.**

У світлу пам'ять **бл.п. сестри Емілії Лугової** на Український Музей **25.00 дол.** складає **Стефанія Лукомська.**

В пам'ять **сл.п. Марії і Григорія Гумовських**, дорогих і незабутніх родичів, **1,000.00 дол.** на Будівельний Фонд Українського Музею складає **Ольга Керницька.**

У світлу пам'ять **бл.п. Юлії Масної** співпрацівники Марти Масної склали **75.00 дол.**, а саме: Кароль Апплебаум, Линн Бендер, Франко Біскарді, Синтія Клерк, Білл Фут, Беверлі Фрінк, Росанна Левітт, Дейвід Мітлман, Давн Морфі, Дженет Розенцвайг, Неіла Спенсер-Рейд, Барбара Шиайн,

Дорота Гікман, Маргарет Голмс, Павліна Джеймс, Геоф Джансон, Енні Ворен, Регіна Вайс, Філіс Зіто.

Фонд Репрезентації:

На Фонд Репрезентації СУА зложили: **52.00 дол.** — 7-ий Відділ; по **25.00 дол.** — 8-ий і 12-ий Відділи.

ПОПРАВКИ

В журналі "Наше Життя" за червень під рубрикою "Замість квітів" подано "У світлу пам'ять Лідії Савойко", повинно бути "В пам'ять Люби Савойко".

У вересневому числі "Н.Ж." в пожертві на Пресовий Фонд (стор. 31) з нагоди століття з дня народження Марії Марків, треба читати: "...членки 66-го Відділу...".

Під рубрикою "Замість квітів" за червень подано "бл.п. Михайла Палкана", має бути **бл. п. Михайла Палканиця**".

НАШИМ ДІТЯМ

НАТАЛЯ ЗАБІЛА

ЖОВТЕНЬ

Подивись, на видноколі
Мов змінилися ліси,
Хто це їх у жовтий колір
Так барвисто покрасив.

Ой, край річки жовті клени
І берези золоті,
Лиш ялиночки зелені
Залишились в самоті...

І пишаються дерева
Золотим своїм вбранням —
Це маляр якийсь, напевно,
Догодити хоче нам.

А маляр цей — місяць ЖОВТЕНЬ
У відерцях чарівних
Жовту фарбу перебовтав*
І розбризкує по них.

*Перебовтати — вимішати, заколотити.

НІНА МУДРИК-МРИЦ

ОСІНЬ

Падає листя пожовкле з гілок,
Землю вкриває й насіння квіток;
Вітер піснями вколихує їх,
Щоб переспали негодую і сніг.

Жваві каштани ще йдуть гопака,
Вдача у них вже весела така,
Швидко й вони на всю зиму заснуть,
Очка блискучі тихенько замкнуть.

Діти спішать із книжками в руках,
В школу щоднини веде їхній шлях,
Вже проминули дні юних забав —
Час для науки і праці настав.

Прийде весна і розбудить квітки,
Листячко свіже покриє гілки,
Паростки пустять каштани в землі,
Порозумнішають діти малі.

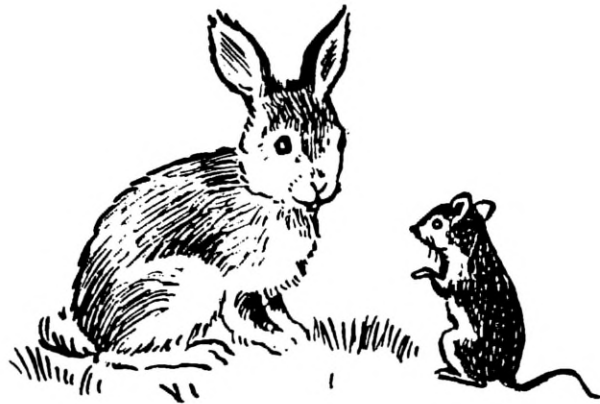
Рис. Ніни Мудрик-Мриц
Drawing by Nina Mudryk-Mryc

ЯК ЖАБКА СКОЧИЛА НА МІСЯЦЬ

Якось забажалося жабці закоштувати слави. От вона вигадала, що буцім то знає спосіб, як на місяць дістатися... "Коли хочеш побачити мою штуку", — сказала вона раз до малої сірої мишки, — то приходи над ставок, як настане північ..."

Мишка таки зараз переповіла цілу розмову куцому зайцеві, а той — сарні й їжаків, сові та ще там комусь. Біля півночі зароїлося

над ставком від звіра. Кожен цікавий був бачити, як то маленька жабка скакатиме на місяць.

Смішний колочий їжачок відозвався до сарни. "Я гадаю, що в отих шуварах захована чародійна гармата і нею вистрелять жабку на місяць..."

"О, ні! — заперечила рішуче сарна, — куди краще летіти на місяць ракетою. Безпечніше й швидше".

Пільний коник підслухав цю розмову, але нічого не говорив, він бо зовсім не розумівся на тому ділі.

Але мудра сова, що багато книжок читала, все чула і все знала, відозвалася нетерпляче. "Ні гарматою, ні ракетою не дістатися на місяць, а прямо — літаючою тарілкою. Найшвидше і без великих клопотів".

От і повірили звірики, що жабка летітиме на місяць літаючою тарілкою.

Коли стемніло і срібний місяць, величини копаного м'яча, викотився на небо, звірятка дожидали чогось незвичайного, таємничого — страшного...

Над ставком царила німа тиша... Навіть шуварі не ворушилися, не хвилювали...

Тоді маленька зелена жабка, що сиділа на листочку лілеї, промовила: "Приятелі! Прощайте!" — і скочила прямо на місяць..., що відбивався у водяній безодні...

ВІД РЕДАКЦІЇ "НАШОГО ЖИТТЯ"

Просимо всіх дописувачів посилати до редакції тільки оригінали дописів, статей. Згідно з журналістичною практикою не подається копій, що були поміщені, чи пересплані до інших газет чи журналів. Будемо вдячні, коли пресові референтки та дописувачі будуть придержуватися тієї засади.

Редакція не приймає матеріалів, не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде поміщувати невічливих, образливих для кого-небудь висловів. Рукописів не звертаємо. Анонімів не читаємо.

Редакція приймає за домовленням, тел.: (212) 674-5508.

Адреса: "Our Life", 108 Second Ave., New York, N.Y. 10003. Fax: (212) 254-2672

Закінчення зі стор. 26: ХРОНІКА...

родознавство — болі й надії" (Василь Скуратівський), "Українське мистецтво — складова частина національної культури" (Раїса Захарчук-Чугай), "Поети Празької школи" (Ліда Андрусин).

Виховна референтура: Відділ веде "Світличку", яка відбуває заняття кожної суботи. Вчителькою є членка Відділу Л. Андрусин. Відділ влаштував, як щороку, восени "Гарбузову вечірку" з програмою, приготованою членками Відділу. У травні Відділ мав свій кіоск на українському фестивалі, придбавши значну суму грошей, які передано через централю СУА на різні цілі.

Референтура суспільної опіки: до централі передано 1,397 дол., зібрано датки для стипендістів у Бразилії, вислано пачки з одягом і харчами до Бразилії, Польщі і в Україну. Зібрано і передано Митрополитові Стернюкові "Дар любови Церкві в Україні" та 500 дол. Пластові на виїзд пластунам з України, 500 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя", 300 дол. на Музейний Фонд та інше.

89-ИЙ ВІДДІЛ має 52 членки. Для громади влаштовано два вечори: "Київський" і "Бойківський". Відбулось 9 ширших сходинок Відділу, на яких прочитано різдвяні поезії О. Стефановича, висвітлено прозирки І. Кашубинської про Угринів, прочитано доповіді "Фемінізм у драмах Лесі Українки", про письменницю Ладю Могиланську, читано спомини О.Мушинської про О. Коновалець та інші. Влаштовано Різдвяну зустріч.

Виховна референтура: Відділ опікується школою українознавства, в якій навчається 27 учнів.

Суспільна референтура: проведено збірки на висилку вітамінів в Україну та на акцію "Чорнобиль". Вислано 35 пачок книжок і журналів в Україну. На стипендійну акцію зібрано 1,935 дол.

Музейна референтура: влаштовано мистецькі виставки у двох бібліотеках міст Еппенвіл і Олів.

Референтура зв'язків: членки беруть участь в житті міста, їздили на маніфестацію до Вашингтону, писали листи до місцевих репрезентантів і до Вашингтону у справах визнання України. Гостили обідом учасниць "Дня Союзняки".

95-ИЙ ВІДДІЛ має 29 членок. На ширших сходинок були прочитані доповіді на теми: "Старослов'янські великодні звичаї", "Чорнобильська аварія", Н. Савчук "Праця Окружної Управи СУА", "Враження з поїздки в Україну" та інші. У бібліотеці міста Покіпсі влаштовано виставку про Чорнобильську катастрофу. Проведено три базари, в міській школі — виставки писанок, вишивок і т.п. Поміщено у місцевій американській пресі дописи про українське народне мистецтво та про Чорнобильську катастрофу.

103-ИЙ ВІДДІЛ має 18 членок. Влаштував великодній і різдвяний базари.

119-ИЙ ВІДДІЛ має 23 членки. На ширших сходинок Відділу прочитано доповіді на теми: "Жінка у творчості і в житті Т. Шевченка", "Мати — серце української світлиці", "Анна Дмитерко-Ратич у рядах Стрілецької організації". Влаштовано вечір Лесі Українки до 120-річчя з дня її народження (для ширшої громади). Влаштовано виставку герданів роботи Лукії Гриців. Проведено курси писання писанок та кераміки. Своє 10-річчя Відділ відзначив Молебнем та товариською зустріччю, а з цієї нагоди зложив 1,000 дол. на закуп машини "факс" для редакції "Нашого Життя" і 500 дол. на Фонд Чорнобиля. Проведено коляду, дохід з якої в сумі 1,100 дол. передано на Український Музей.

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$20.00, half year \$10.00, single copy \$2.00.

COUNTRIES OTHER THAN U.S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 20.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна... 20.00 дол., піврічна 10.00 дол. Поодинокое число 2.00 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїх валютах, в сумі яка дорівнює вартості 20.00 американських доларів.

© Copyright 1992 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Printed in USA by Computoprint Corp., 35 Harding Ave., Clifton, NJ 07011

(201) 772-2166
FAX (201) 772-1969

**Statement of Ownership,
Management and
Circulation**
(Required by 39 U.S.C. 3685)

1A. Title of Publication OUR LIFE	1B. PUBLICATION NO. 4 1 4 6 6 0	2. Date of Filing 9-14-1992
3. Frequency of Issue	3A. No. of Issues Published Annually	3B. Annual Subscription Price
4. Complete Mailing Address of Known Office of Publication (Street, City, County, State and ZIP+4 Code) (Not printers) Ukrainian National Women's League of America Inc, 108 2nd Ave. New York, N.Y 10003		

5. Complete Mailing Address of the Headquarters of General Business Offices of the Publisher (Not printer)
Ukrainian National Women's League of America Inc. 108 2nd. Ave. New York, N.Y. 10003

6. Full Names and Complete Mailing Address of Publisher, Editor, and Managing Editor (This item MUST NOT be blank)
Publisher (Name and Complete Mailing Address)

Ukrainian National Women's League of America Inc. 108 2nd. Ave. New York, N.Y. 10003
Editor (Name and Complete Mailing Address)

Irena Chaban, 108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003
Managing Editor (Name and Complete Mailing Address)

Ukrainian National Women's League of America Inc. 108 2nd. Ave. New York, N.Y. 10003

7. Owner (If owned by a corporation, its name and address must be stated and also immediately thereunder the names and addresses of stockholders owning or holding 1 percent or more of total amount of stock. If not owned by a corporation, the names and addresses of the individual owners must be given. If owned by a partnership or other unincorporated firm, its name and address, as well as that of each individual must be given. If the publication is published by a nonprofit organization, its name and address must be stated.) (Item must be completed.)

Full Name	Complete Mailing Address
Non-Profit Organization, No Stockholders	

8. Known Bondholders, Mortgagees, and Other Security Holders Owning or Holding 1 Percent or More of Total Amount of Bonds, Mortgages or Other Securities (If there are none, so state)

Full Name	Complete Mailing Address

9. For Completion by Nonprofit Organizations Authorized To Mail at Special Rates (DMM Section 424.12 only)
The purpose, function, and nonprofit status of this organization and the exempt status for Federal income tax purposes (Check one)

(1) Has Not Changed During Preceding 12 Months
(2) Has Changed During Preceding 12 Months
(If changed, publisher must submit explanation of change with this statement.)

10. Extent and Nature of Circulation (See instructions on reverse side)	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	Actual No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
A. Total No. Copies (Net Press Run)	4300	4300
B. Paid and/or Requested Circulation		
1. Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	50	50
2. Mail Subscription (Paid and/or requested)	4000	4000
C. Total Paid and/or Requested Circulation (Sum of 10B1 and 10B2)	4050	4050
D. Free Distribution by Mail, Carrier or Other Means (Samples, Complimentary, and Other Free Copies)	110	110
E. Total Distribution (Sum of C and D)	4160	4160
F. Copies Not Distributed		
1. Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing	140	140
2. Return from News Agents	None	None
G. TOTAL (Sum of E, F1 and 2--should equal net press run shown in A)	4300	4300

11. I certify that the statements made by me above are correct and complete

Signature and Title of Editor, Publisher, Business Manager, or Owner
Irena Chaban Lucia Savchuk

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and
at additional mailing offices" (USPS 414-660)
108 Second Avenue, New York, N.Y. 10003

Уставка рукава жіночої сорочки XIX ст. зі села Литвин, Дубнівського району, Рівенської області. Із збірки д-ра Юрія Шумовського. Власність Українського Музею в Нью-Йорку. Вишивати нитками DMC червоними ч. 321 і чорними.

Взір за мотивами вишивки XVII ст. зі села Новомиськ, Здолбунівського району, Рівенської області. Рисувала Ольга Завгородна-Трачук.

Design of upper portion of woman's shirt sleeve from the XIX cent., village of Lytvyn, Dubnivky region, Rivenska county. From the Ukrainian Museum in New York City. Embroider with DMC thread — red #321, and black.

The design follows the motifs of the embroidery of the Novomylysk village of Lytvyn, Dubnivky region. Drawing by Olha Zahorodny-Trachuk.